KOHTUJURISTI ETTEPANEK

PAOLO MENGOZZI

esitatud 30. aprillil 2009 [1]

I. Vaidluse taust ja poolte nõuded

1. 26. oktoobri 2004. aasta otsusega K (2004) 4221 (lõplik) [EÜ] asutamislepingu artikli 81 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/F-1/38.338 - PO/Nõelad) (edaspidi „vaidlusalune otsus") tuvastas Euroopa Ühenduste Komisjon nimetatud otsuse artiklis 1, et William Prym GmbH & Co. KG ja Prym Consumer GmbH KG rikkusid EÜ artikli 81 lõiget 1, osaledes mitmes kokkuleppes, mis esiteks jagasid ära või aitasid ära jagada kaubaturu, mis oli Euroopa kõvade pudukaupade turg; ning teiseks geograafilise turu, mis oli Euroopa nõelteturg, tehes seda koos kahe Ühendkuningriigi ettevõtja ja nende tütarettevõtjatega, st esiteks Coats Holdings Ltd ja J&P Coats Ltd-ga (edaspidi koos „kontsern Coats") ning teiseks Entaco Group Ltd ja Entaco Ltd-ga (edaspidi koos „kontsern Entaco").

2. Vaidlusaluse otsuse artiklis 2 määras komisjon apellantidele trahvi 30 miljonit eurot.

3. Vaidlusaluses otsuses arvestas komisjon selle trahvi määramisel rikkumise raskust ja kestust, st kaht tegurit, mida on mainitud nii nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 – esimene määrus asutamislepingu artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta – muudetud versiooni (edaspidi „määrus nr 17") [2] artikli 15 lõikes 2 kui ka nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 [3] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta artikli 23 lõikes 3. Apellantidele vaidlusaluses otsuses määratud trahvisumma arvutamiseks järgis komisjon samuti, ilma seda sõnaselgelt mainimata, meetodit, mis on esitatud 1998. aasta suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (edaspidi „suunised") [4].

4. Vaidlusaluse otsuse punktides 317–321 analüüsitud rikkumise raskuse hindamisel võttis komisjon seega arvesse rikkumise laadi, selle „tegelikku mõju turule" ning asjaomase geograafilise turu suurust. Nende tegurite alusel järeldas komisjon, et kartellis

1 – Algkeel: prantsuse.

2 – EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3.
3 – EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205.
4 – EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171.

osalenud ettevõtjad panid toime „väga raske" rikkumise, mistõttu ta määras apellantidele trahvi lähtesummaks 20 miljonit eurot.

5. Komisjon tuvastas, et rikkumine kestis vähemalt viis aastat ja kolm kuud, st 10. septembrist 1994 kuni 31. detsembrini 1999. Sellest tulenevalt suurendas ta lähtesummat 50% võrra, et võtta arvesse rikkumise kestus. Seega määras komisjon apellantidele trahvi põhisummaks 30 miljonit eurot.

6. Lisaks jättis komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktis 331 apellantide osas arvestamata kergendavate asjaoludega, rõhutades, et õigusvastase kokkuleppe lõpetamist ei tinginud komisjoni sekkumine ning et komisjon juba arvestas selle lõpetamisega rikkumise kestuse määramisel.

7. Peale selle leidis komisjon, et üksnes kontsern Entaco täitis komisjoni 18. juuli 1996. aasta teatise trahvide määramata jätmise või trahvisumma vähendamise kohta kartellidega seotud juhtumite puhul (edaspidi „koostööteatis") [5] punktis B sätestatud tingimusi. Apellantidele vaidlusaluse otsusega määratud trahvi kogusummaks jäi seega 30 miljonit eurot.

8. Apellandid esitasid hagiavalduse, mis saabus Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu kantseleisse 28. jaanuaril 2005 ning milles nad palusid esimese võimalusena tühistada vaidlusalune otsus osas, milles see neid puudutab, ning teise võimalusena neile määratud ja solidaarselt tasumisele kuuluv trahvisumma tühistada või seda vähendada.

9. 12. septembri 2007. aasta kohtuotsuses (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus") [6] rahuldas Esimese Astme Kohus hagi osas, mis puudutas trahvi vähendamist, märkides, et apellantide suhtes on õigusvastaselt jäetud arvestamata koostööteatise punkti D lõikega 2, kuigi komisjoni 15. märtsil 2004 esitatud vastuväiteteatises tuvastatud asjaolusid ei vaidlustatud. Sellest tulenevalt vähendas Esimese Astme Kohus EÜ artiklist 229 tulenevat täielikku pädevust teostades apellantidele määratud trahvisummat 27 miljoni euroni. Ülejäänud osas jättis ta hagi rahuldamata. Kohtukulude osas mõistis Esimese Astme Kohus apellantidelt välja 90% nende endi kohtukuludest ja 90% komisjoni kohtu-

5 – EÜT 1996, C 207, lk 4.

6 – Kohtuasjas T-30/05: Prym ja Prym Consumer *vs.* komisjon (EKL 2007, lk II-107).

kuludest ning viimane kohustus kandma ülejäänud osa kuludest.

II. Õiguslik analüüs

A. *Sissejuhatavad märkused*

10. Apellandid esitasid 30. novembril 2007 Euroopa Kohtule vaidlustatud kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse, paludes Euroopa Kohtul esimese võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus neid mõjutavas osas ning tühistada vaidlusalune otsus neid puudutavas osas. Teise võimalusena paluvad apellandid neile vaidlusaluse otsuse artiklis 2 määratud trahv tühistada või seda vähendada ning saata kohtuasi tagasi Esimese Astme Kohtule uueks arutamiseks. Nad paluvad samuti mõista kõik menetlusega seotud kohtukulud välja komisjonilt.

11. Komisjon palub vastuses apellatsioonkaebusele Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja apellantidelt.

12. Poolte kohtukõned kuulati ära 5. märtsi 2009. aasta kohtuistungil.

13. Oma apellatsioonkaebuse toetuseks on apellandid esitanud viis väidet. Kaks esimest väidet, mis põhinevad vastavalt kaitseõiguse rikkumisel ja õigusemõistmisest keeldumisel, toetavad vaidlustatud kohtuotsuse (täies ulatuses) tühistamise nõuet. Ülejäänud kolm väidet puudutavad, nagu ma edaspidi täpsemalt selgitan, kõik üksnes apellantide poolt solidaarselt tasumisele kuuluva trahvisumma määramist ning need võivad seega, juhul kui vähemalt ühega nendest väidetest tuleks nõustuda, kaasa tuua vaid vaidlustatud kohtuotsuse osalise tühistamise ning vajaduse korral vaidlusaluse otsuse muutmise, kui Euroopa Kohus peaks oma põhikirja artikli 61 esimese lõigu alusel järeldama, et menetlusstaadium lubab sellist otsust teha.

14. Märgin siiski kohe, et ükski väide, mis apellandid oma apellatsioonkaebuse toetuseks esitasid, ei anna minu arvates alust vaidlustatud kohtuotsuse tühistamiseks kas või osaliselt, kuigi selles kohtuotsuses esitatud põhjendusi saab teatud osas kritiseerida, nagu ma järgnevalt esile toon.

B. *Apellatsioonkaebuse esimene väide, et rikuti kaitseõigust, eriti õigust olla ära kuulatud*

1. Esimese Astme Kohtu kaalutlused

15. Esimese Astme Kohtus väitsid apellandid, et komisjon rikkus nende õigust olla ära kuulatud, eraldades esialgselt ühe menetluse, st juhtumi „Pudukaubad" kaheks iseseisvaks menetluseks, st juhtumiks „Pudukaubad: nõelad" (edaspidi „nõelte juhtum"), mille tulemusena tehti vaidlusalune otsus, ja juhtumiks „Pudukaubad: kinnised" (edaspidi „kinniste juhtum"). Apellandid kinnitavad, et juhul kui komisjon oleks järginud nende õigust olla ära kuulatud, oleksid nad talle näidanud, et vaidlusaluses otsuses määratud trahvisumma oleks tulnud „nõelte" ja „kinniste" juhtumite vaheliste seoste tõttu kindlaks määrata üldise hindamise raames. Apellandid rõhutavad, et komisjon ei võtnud aga „kinniste" juhtumit vaidlusaluse otsuse tegemisel arvesse, mille tulemusena oli apellantidele viimati nimetatud otsuses määratud trahv palju suurem (umbes 8,9% apellantide ülemaailmsest kogukäibest) kui siis, kui kaht juhtumit oleks uuritud koos.

16. Esimese Astme Kohus lükkas need argumendid tagasi. Ta märkis kõigepealt vaidlustatud kohtuotsuse punktis 61, et apellantidele 15. märtsil 2004 saadetud vastuväiteteatisel on ühemõtteline pealkiri „Vastuväiteteatis menetluses PO/pudukaubad: nõelad" ning apellandid teadsid seega hiljemalt sellel kuupäeval, et komisjon on algatanud eraldiseisva menetluse nõelte turu kohta. Esimese Astme Kohtu hinnangul oli apellantidel seega võimalus menetluste eraldamisele vastu vaielda vastuses, mille nad vastuväiteteatisele esitasid.

17. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 63-66 lisas Esimese Astme Kohus:

„63. Argumentide osas, mis puudutavad 10-protsendilist piirmäära ja väidetavat komisjoni kohustust viia läbi „nõelte" ja „kinniste" juhtumite „üldine hindamine", tuleb märkida, et määruse nr 1/2003 artikli 23 lõige 2 sätestab vaid seda, et rikkumisest osavõtjate trahv ei tohi ületada 10% eelmise majandusaasta kogukäibest. See säte ei käsitle äriühingule määratud erinevate trahvide summat. Kui apellandid panid tõesti toime erinevaid rikkumisi, siis ei ole tähtsust asjaolul, kas rikkumised on tuvastatud mitmes otsuses või ühesainsas otsuses. Ainus küsimus on seega see, kas tegelikult on tegemist erinevate rikkumistega või mitte.

64. Selles kontekstis on komisjoni õigust objektiivsete põhjuste esinemise korral menetlusi nii eraldada kui ka liita tunnustatud kaudselt Esimese Astme Kohtu 15. juuni 2005. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon ([…], edaspidi „kohtuotsus Tokai II"). Selle kohtuotsuse punktis 118 asus Esimese Astme Kohus seisukohale, et komisjon võib määrata ühele nende kohtuasjade hagejaist – SGL Carbonile – kolm eri trahvi (kahes otsuses), millest igaühe puhul tuli järgida määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 kehtestatud piirmäärasid, tingimusel et SGL Carbon pani toime kolm eri EÜ artikli 81 lõike 1 sätete rikkumist.

65. Käesolevas asjas ei ole olukord täiel määral võrreldav eespool punktis 64 viidatud kohtuotsuse Tokai II aluseks olnud olukorraga, sest nõelte ja kinniste juhtumid kattuvad apellantide sõnul nende aluse, asjaomase turu, rikkumiste ajavahemiku ja asjassepuutuvate ettevõtjate osas. Hagejad märgivad, et kinniste juhtumi vastuväiteteatises esitatud turu määratlus vastab „peaaegu sõna-sõnalt" [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 46 esitatud määratlusele.

66. Neid väiteid saab aga kontrollida alles pärast otsuse tegemist kinniste juhtumis. Suulise menetluse käigus kinnitas komisjon, et haldusmenetlus kinniste juhtumis ei olnud lõppenud ning ühtegi otsust ei olnud veel tehtud. Sellest tulenevalt on spekulatiivsed kõik oletused selle menetluse võimaliku tulemuse kohta ja selle kohta, et menetluste eraldamisel ei olnud väidetavalt objektiivseid põhjusi (vt selle nõude kohta eespool punktis 64 viidatud kohtuotsus Tokai II, punktid 119-124) ning need ei saa seada kahtluse alla [vaidlusaluse] otsuse õiguspärasust."

2. Poolte argumendid

18. Käesolevas apellatsioonkaebuse väites väidavad apellandid, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, leides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 61, et apellandid teadsid vähemalt 15. märtsi 1994. aasta vastuväiteteatise kuupäevast alates, et komisjon algatab nõelteturu osas eraldi menetluse, mistõttu neil oli võimalik menetluste eraldamisele vastu vaielda. Apellantide sõnul ei piisa üksnes menetluse eraldamise teadmisest selleks, et nad saaksid kasutada tõhusalt oma kaitseõigust. Nende väitel oleks komisjon pidanud esitama menetluste eraldamise otsuse aluseks olnud asjaolud ja põhjused, kuid 15. märtsi 1994. aasta vastuväiteteatisest nähtus üksnes see, et komisjoni seisukohalt kujutab apellantide käitumine valdkonnas „Pudukaubad: nõelad" endast eraldiseisvat rikkumist võrreldes nende käitumisega valdkonnas „Pudukaubad: kinnised". Apellantide arvates on komisjonipoolse õigusnormi rikkumise tulemus see, et neilt võeti võimalus

väita, et on olemas märkimisväärne hulk nende apellatsioonkaebuses esitatud asjaolusid, mis näitavad, et nõelte ja kinniste juhtumites aset leidnud toiminguid tuleb vähemalt osaliselt käsitleda ühe ja vältava rikkumisena määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 tähenduses. Kohtuistungil rõhutasid apellandid, et nad esitasid Esimese Astme Kohtule tühistamishagi komisjoni 19. septembri 2007. aasta otsuse K (2007) 4257 (lõplik) peale juhtumis COMP/E-1/39.168 – Metall- ja plastmasspudukaubad, kinnised [7] (edaspidi „otsus „kinnised”").

19. Vastuses apellatsioonkaebusele leiab komisjon ühelt poolt, et see väide tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata, kuivõrd apellandid väidavad esimest korda, et otsuses „kinnised" tuvastatud neljas rikkumine ja vaidlusaluses otsuses tuvastatud rikkumine on üks ja sama vältav rikkumine. Komisjoni väitel ei olnud apellandid Esimese Astme Kohtus kunagi, isegi mitte üldisemal kujul, sellist väidet esitanud. Komisjon viitab selles osas eelkõige Esimese Astme Kohtule esitatud hagiavalduse punktidele 12-23, milles apellandid väitsid, et kui nad oleks teadnud kahe menetluse eraldamisest, oleks nad näidanud, et trahv ei saanud mõlemas menetluses ületada piirmäära 10% käibest. Teiseks leiab komisjon, et apellantide väide, mille kohaselt rikkus komisjon menetluse eraldamisel põhjendamiskohustust, on vastuvõetamatu ja teise võimalusena põhjendamatu.

3. Hinnang

a) Apellatsioonkaebuse väite ulatus ja vastuvõetavus

20. Sissejuhatuseks on oluline meenutada, et Euroopa Kohtu pädevus apellatsioonimenetluses on reeglina piiratud Esimese Astme Kohtus arutatud väidetele antud õigusliku hinnangu kontrollimisega. [8] Seega ei tohi üks pool esitada esimest korda Euroopa Kohtus väidet, mida ta ei ole esitanud Esimese Astme Kohtus, kuna selle tulemusena saaks Euroopa Kohus kontrollida Esimese Astme Kohtu lahendi õiguspärasust, võttes arvesse väiteid, millest viimane ei teadnud. [9]

21. Käesolevas asjas on selge, et Esimese Astme Kohtus tuginesid apellandid seoses oluliste menetlusnormide rikkumisel põhineva väitega sellele, et rikuti nende õigust olla

7 – Hagi on praegu Esimese Astme Kohtu menetluses ja registreeritud numbri T-454/07 all.

8 – Vt selle kohta eelkõige 1. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-266/05 P: Sison *vs.* nõukogu (EKL 2007, lk I-1233, punkt 95 ja viidatud kohtupraktika).

9 – Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Sison *vs.* nõukogu.

ära kuulatud, kuna nad ei saanud esitada oma märkusi menetluse eraldamise kohta menetlusteks „nõelad" ja „kinnised" enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist.

22. Apellandid kordavad neid argumente oma apellatsioonkaebuses, kritiseerides täpsemalt vaidlustatud kohtuotsuse punkti 61, kuid tundub, et nad laiendavad oma väidet „kaitseõiguse – eelkõige õiguse olla ära kuulatud – rikkumiseni", ilma muu hulgas väitmata, et Esimese Astme Kohus ise rikkus seda õigust menetluses, milles tehti vaidlustatud kohtuotsus. Õigus olla ära kuulatud on aga vaid üks kaitseõiguse kasutamise viisidest. Sellest tulenevalt tundub mulle, et apellatsioonkaebuse esimese väite uurimine peab piirduma kontrolliga, kas Esimese Astme Kohus lükkas õigustatult tagasi apellantide esitatud etteheite, et rikutud on õigust olla ära kuulatud.

23. Enne seda analüüsi tuleb vastata kahele komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväitele. Märgin kohe, et minu arvates tuleb need tagasi lükata.

24. Esimese vastuvõetamatuse vastuväite osas on kõigepealt oluline märkida, et apellatsioonkaebuse väide sellisena, nagu ma selle eelnevalt piiritlesin, ja mis põhineb sellel, et on rikutud õigust olla ära kuulatud, ei ole esiteks mitte sugugi uus väide, mida Esimese Astme Kohtus ei ole arutatud ning millest vastavalt kohtupraktikale Euroopa Kohus ei saa põhimõtteliselt apellatsioonimenetluses teadlik olla. [10]

25. Teiseks näitas komisjon oma vastuses apellatsioonkaebusele üles teatavat kõhklust apellantide esitatud väidetavalt uue etteheite – mis puudutas ühe ja vältava rikkumise olemasolu „nõelte" ja „kinniste" menetlustes – liigitamise osas, mainides kord uut „argumenti", kord uut „väidet". [11]

26. On tõsi, et kuigi see liigitus tundub tähtis selleks, et otsustada, kas nõustuda või mitte vastuvõtmatuse vastuväitega, mis käsitleb uue väite esitamist Euroopa Kohtu apellatsioonimenetluses, uurib Euroopa Kohus seda küsimust pigem harva, piirdudes vahel sellega, et liigitab mõne etteheite „argumendiks" ja nõustub selle vastuvõetavusega, üritamata eelnevalt uurida, kas tegelikult ei ole tegemist väitega [12], või sellega, et käsitleb – viisil, mis on rohkem kritiseerimist väärt ja minu arvates väär – uue väite esitamisega seotud vastuvõetamatuse korra alusel iga uut argumenti,

10 – Vt 8. joonealuses märkuses viidatud kohtupraktika.

11 – Vt selle kohta vastus apellatsioonkaebusele, punkt 3.

12 – Vt selles osas, mis puudutab Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonil põhinevate argumentide vastuvõetavust, 18. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-229/05 P: PKK ja KNK *vs.* nõukogu (EKL 2007, lk I-439, punkt 66), milles Euroopa Kohus täpsustas, et „hageja võib apellatsioonimenetluses toetuda kõigile asjassepuutuvatele argumentidele, kuid ainsaks tingimuseks on see, et apellatsioonkaebus ei tohi muuta Esimese Astme Kohtu vaidluse eset. Vastupidi nõukogu väidetele ei ole kohustuslik, et iga apellatsioonkaebuses esitatud argument oleks olnud varem esimeses kohtuastmes toimunud vaidluse esemeks. Selles osas ei ole piirangud aktsepteeritavad, kuna selle tulemusena kaotaks apellatsioonimenetlus suure osa oma mõttest."

mis apellandid on esitanud mõne väite toetuseks, ning järeldab, et see argument on vastuvõetamatu. [13]

27. Mina omalt poolt leian, et käesolevas asjas on oluline kontrollida, kas üheainsa rikkumise esinemist puudutavale etteheitele tuginemine põhineb erineval õiguslikul alusel võrreldes väitega, et on rikutud õigust olla ära kuulatud – millisel juhul tuleks esimest etteheidet käsitleda eraldiseisva ja uue õigusväitena, mis tuleb kuulutada vastuvõetamatuks, sest see esitati esimest korda Euroopa Kohtus –, või kas see etteheide on esitatud üksnes selleks, et toetada väidet, et rikutud on õigust olla ära kuulatud, millisel juhul on seega tegu vaid argumendiga, mis tuleks tunnistada vastuvõetavaks. [14]

28. Käesoleval juhul aga nähtub nii apellatsioonkaebusest kui ka komisjoni esitatud vastusest apellatsioonkaebusele, et ühe ja vältava rikkumise esinemisel põhinev etteheide, mille puhul on selge, et seda Esimese Astme Kohtus kõnealuses sõnastuses ei esitatud, tundub olevat esitatud vaid kui selle tagajärg, et komisjon rikkus väidetavalt õigust olla ära kuulatud. Apellandid mainivad selgesõnaliselt, eelkõige oma apellatsioonkaebuse punktides 12 ja 13, selle väidetava menetlusnormi rikkumise mõjusid, mida nad täpsustavad oma apellatsioonkaebuse jaos „Menetlusnormi rikkumise tagajärjed apellantide materiaalsele olukorrale", viidates kohtupraktikale, mille kohaselt õiguse olla ära kuulatud rikkumine võib põhjustada akti tühistamist vaid juhul, kui ilma sellise rikkumiseta oleks menetluse tulemus võinud olla teistsugune. [15] Seega esitavad apellandid apellatsioonkaebuses argumendid selle kohta, et mitu asjaolu näitab, et „nõelte" ja „kinniste" juhtumites toime pandud tegusid tuleb käsitleda ühe ja vältava rikkumisena, üksnes selleks, et näidata mõju, mis oli õiguse olla ära kuulatud väidetaval rikkumisel nende olukorrale ja vaidlusalusele otsusele. Järelikult on tegemist etteheitega, mis on esitatud lihtsalt selleks, et toetada õigusväidet, et rikutud on õigust olla ära kuulatud. Sellest tulenevalt tuleb seda etteheidet käsitleda argumendina, mis tuleb tunnistada vastuvõetavaks.

29. Lõpetuseks nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 63-66, et Esimese Astme Kohus võttis seoses väitega, et rikutud on õigust olla ära kuulatud, seisukoha selle kohta, et komisjon jaotas väidetavalt osadeks ühe ja vältava rikkumise. Tõsi küll, arvestades apellantide argumente, mida on meenutatud käesoleva ettepaneku punktides 15-28 ja mis puudutavad mõju, mis oli vaidlusaluse otsuse resolutiivosale asjaolul, et komisjon rikkus õigust olla ära kuulatud, sai selliseid Esimese Astme Kohtu hinnanguid kindlasti, vaatamata

13 – Vt eelkõige 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-167/04 P: JCB Service *vs.* komisjon (EKL 2006, lk I-8935), mille punktis 114 on täpsustatud, et „[a]pellatsioonimenetluses piirdub Euroopa Kohtu pädevus esimeses kohtuastmes arutatud väidetele ja argumentidele antud õigusliku hinnangu kontrollimisega". Vt samuti 2. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-202/07 P: France Télécom *vs.* komisjon (EKL 2009, lk I-2369, punktid 59 ja 60).

14 – Õigusliku argumendi ja väite vahelise eristuse alusel, mis Euroopa Kohus tegi 25. oktoobri 2007. aasta otsuses kohtuasjas C-167/06 P: Komninou jt *vs.* komisjon (punkt 24).

15 – Vt selle kohta eelkõige 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-301/87: Prantsusmaa *vs.* komisjon (EKL 1990, lk I-307, punkt 31). Vt selle kohta ka 29. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-308/04 P: SGL Carbon *vs.* komisjon (EKL 2006, lk I-5977, punkt 98 ja viidatud kohtupraktika).

nende mõnevõrra segasele sõnastusele, anda üksnes teisejärgulistena, sest Esimese Astme Kohus jättis rahuldamata apellantide nõude, mis põhines sellel, et rikuti õigust olla ära kuulatud.

30. Vastuvõetava väite puhul peab hageja põhimõtteliselt esitama selle toetuseks argumente oma äranägemise järgi, kas tuginedes Esimese Astme Kohtus varem kasutatud argumentidele või esitades eelkõige Esimese Astme Kohtu seisukohavõtu osas uusi. Kui see oleks teisiti, kaotaks apellatsioonimenetlus osaliselt mõtte. [16]

31. Arvestades eespool toodud hinnanguid, on igal juhul selge, et apellantide poolt apellatsioonkaebuse punktides 13-29 esitatud väiteid ühe ja vältava rikkumise kohta, mis on ühine menetlustele „nõelte" ja „kinniste" juhtumites, ei saa tõlgendada nii, et nende eesmärk oli esitada Euroopa Kohtus väide õigusnormi rikkumise või kaalutlusvea tegemise kohta seoses vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktides 250-260 esitatud järeldustega, mille kohaselt oli tegemist ühe ja vältava rikkumisega selles otsuses määratletud turgudel. Juhul kui see oleks nõnda olnud, oleks vastavalt kohtupraktikale selline vaidlusaluse otsuse põhjendatust puudutav väide vastuvõetamatu, sest on selge, et seda ei esitatud Esimese Astme Kohtus.

32. Teiseks ei saa minu arvates nõustuda ka komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväitega, mis puudutab apellantide väidet, et menetluse eraldamist ei põhjendatud.

33. Möönan, et seda väidet tuleb pidada eraldiseisvaks väitest, et rikutud on õigust olla ära kuulatud, ning on selge, et seda Esimese Astme Kohtus ei ole esitatud.

34. Nende kahe järelduse tulemus võib olla selle väite tagasilükkamine põhjusel, et tegemist on uue väitega. Märgin muu hulgas, et põhjendusel, et kohtuasja ei saa Euroopa Kohtus apellatsioonimenetluses arutada ulatuslikumalt, kui seda tehti Esimese Astme Kohtus, [17] on Euroopa Kohus eelnevalt oma otsuses O'Hannrachain *vs.* Euroopa Parlament tunnistanud vastuvõetamatuks etteheite, mida ei olnud esimeses astmes eelnevalt esitatud ja mille eesmärk oli näidata ühenduse institutsiooni poolt väidetavalt toime pandud põhjendamiskohustuse rikkumist.

16 – Vt eespool viidatud kohtuotsus PKK ja KNK *vs.* nõukogu, punkt 64 ja viidatud kohtupraktika.

17 – 5. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-121/01 P (EKL 2003, lk I-5539, punkt 39).

35. Eespool viidatud kohtuotsuses O'Hannrachain *vs.* Euroopa Parlament kasutatud lähenemisviis tundub mulle siiski ülemäära jäik, kuna selles on jäetud arvesse võtmata Euroopa Kohtu praktika, mille kohaselt põhjendamiskohustuse rikkumine on avalikul huvil põhinev väide, mille ühenduste kohus peab tõstatama omal algatusel.[18] Nagu Euroopa Kohus aga hiljuti märkis apellatsioonimenetluses tehtud otsuse Chronopost ja La Poste *vs.* UFEX jt punktides 49 ja 50, võib avalikul huvil põhineva väite uurimine toimuda igas menetluse staadiumis, isegi kui pool, kes sellele tugineb, ei teinud seda Esimese Astme Kohtus.[19] Selles osas on oluline märkida, et kohtuotsuse Chronopost ja La Poste *vs.* UFEX jt punktis 49 viitas Euroopa Kohus enda kohtuotsuse komisjon *vs.* Daffix[20] punktile 25, milles on tuginetud põhjendamiskohustuse rikkumisele. Selle viite tulemusena leian, et Euroopa Kohus nõustus kaudselt, kuid kindlalt, et apellatsioonimenetluses võib tugineda väitele põhjendamiskohustuse rikkumise, iseäranis põhjenduse puudumise kohta, vaatamata asjaolule, et seda väidet madalama astme kohtus ei esitatud.

36. Igal juhul tundub, et apellandid heidavad Esimese Astme Kohtule ette seda, et viimane ei tõstatanud omal algatusel väidetavat põhjenduse puudumist seoses uurimismenetluse eraldamisega kaheks eraldi menetluseks.

37. Sellest tulenevalt leian, et Euroopa Kohus peaks tagasi lükkama mõlemad komisjoni esitatud vastuväited, milles palutakse tuvastada apellatsioonkaebuse esimese väite vastuvõetamatus.

b) Sisulised küsimused

38. Sisu osas leian, et käesolev apellatsioonkaebuse väide tuleks tagasi lükata.

39. Esiteks ei saa apellandid minu arvates heita Esimese Astme Kohtule ette seda, et ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 61, et neile oli antud võimalus esitada oma märkused menetluse eraldamise kohta vastuses, mille nad esitasid 15. märtsil 2004 saadetud vastuväiteteatisele, mille pealkiri oli

18 – Vt eelkõige 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France (EKL 1998, lk I-1719, punkt 67) ja 30. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-265/97 P: VBA *vs.* Florimex jt (EKL 2000, lk I-2061, punkt 114). Vt avalikul huvil põhineva väite kohta ka minu ettepanek 13. septembri 2007. aasta kohtuotsuse Common Market Fertilizers *vs.* komisjon aluseks olnud kohtuasjas C-443/05 P (EKL 2007, lk I-7209), ettepaneku punktid 102-104. Akti põhjendamise kui avalikku huvi puudutava küsimuse osas, mida kohus peab omal algatusel uurima, tundub, et kohtupraktika ei kehtesta eristust põhjendamist puudutavate eeskirjade kahekordse eesmärgi alusel, milleks on esiteks võimaldada kohtu poolt teostatavat õiguspärasuse kontrolli (objektiivne eesmärk) ja teiseks tagada, et asjaomane isik tunneks võetud meetme põhjuseid, et ta saaks oma õigusi kaitsta ja kontrollida akti põhjendatust (subjektiivne eesmärk) (vt selle kahekordse eesmärgi kohta eelkõige 17. jaanuari 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 43/82 ja 63/82: VBVB ja VBBB *vs.* komisjon (EKL 1984, lk 19, punkt 22); 17. jaanuari 1995. aasta otsus kohtuasjas C-360/92 P: Publishers Association *vs.* komisjon (EKL 1995, lk I-23, punkt 39) ja 18. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-338/00 P: Volkswagen *vs.* komisjon (EKL 2003, lk I-9189, punkt 124)). Tundub, et eespool viidatud kohtuotsuses O'Hannrachain *vs.* Euroopa Parlament tuvastatud vastuvõetamatus ei põhine sellist laadi eristusel.Arvestades kaitseõiguste tagamise eranditult subjektiivset eesmärki, ei saa igal juhul väidet nende õiguste (või õiguse olla ära kuulatud) rikkumise kohta minu arvates pidada avalikul huvil põhinevaks väiteks. Ühenduste kohus ei pea seega saama seda väidet uurida omal algatusel.

19 – 1. juuli 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-341/06 P ja C-342/06 P (EKL 2008, lk I-4777).

20 – 20. veebruari 1997. aasta otsus kohtuasjas C-166/95 P (EKL 1997, lk I-983, punkt 25).

ühemõtteliselt „Vastuväiteteatis menetluses PO/pudukaubad: nõelad".

40. Selles osas tuleb meenutada, et määrusega nr 17 (ja määrusega nr 1/2003) ette nähtud vastuväiteteatis on menetlust lõpetava otsuse suhtes ettevalmistav menetlusdokument. See dokument määratleb algatatud haldusmenetluse eseme, takistades seega komisjonil võtta menetlust lõpetavas otsuses aluseks muid vastuväiteid. Selles dokumendis peavad olema esitatud kõik olulised faktilised asjaolud, millele komisjon selles menetluse etapis tugineb. Faktilised ja õiguslikud hinnangud, mis komisjon vastuväiteteatises annab, on oma olemuselt üksnes esialgsed. [21]

41. Lisaks sellele nõuab kaitseõiguse tagamine, et haldusmenetluses antaks asjassepuutuvatele ettevõtjatele võimalus teha tulemuslikult teatavaks oma seisukoht nende väidetavate faktiliste asjaolude ja dokumentide tõelevastavuse ning asjakohasuse kohta, millele viitab komisjon selleks, et põhjendada oma väidet EÜ asutamislepingu rikkumise toimepanemise kohta. [22] Komisjonil tuleb arvestada haldusmenetluse käigus ilmnevate asjaoludega, et ta saaks kas loobuda alusetuks osutunud vastuväidetest või kohandada või täiendada vastuväidete põhjenduseks esitatud argumentatsiooni nii faktiliste kui ka õiguslike asjaoludega. [23]

42. Teisisõnu teavitatakse just vastuväiteteatisega asjaomast ettevõtjat kõikidest olulistest asjaoludest, millele komisjon selles menetlusstaadiumis tugineb, ning see ettevõtja saab kaitseõigusi täielikult kasutada alles pärast vastuväiteteatise saatmist. [24]

43. Käesolevas asjas aga määratles 15. märtsi 2004. aasta vastuväiteteatis vaidlusaluse otsuse vastuvõtmiseni viinud haldusmenetluse esemeks üheselt „Pudukaubad: nõelad".

44. See määratlus oli piisav selleks, et apellandid saaksid esitada oma seisukoha menetluse eraldamise kohta ning see vaidlustada, kuivõrd nad leidsid, et see eraldamine kahjustas nende huve.

21 – Vt selle kohta 18. juuni 1986. aasta määrus liidetud kohtuasjades 142/84 ja 156/84: British American Tobacco ja Reynolds Industries *vs.* komisjon (EKL 1986, lk 1899, punkt 13); 17. novembri 1987. aasta otsus liidetud kohtuasjades 142/84 ja 156/84: British American Tobacco ja Reynolds Industries *vs.* komisjon (EKL 1987, lk 4487, punkt 70) ja 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon (EKL 2004, lk I-123, punkt 67 ja viidatud kohtupraktika).

22 – Eespool viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 66 ja viidatud kohtupraktika.

23 – Vt 15. juuli 1970. aasta otsus kohtuasjas 41/69: ACF Chemiefarma *vs.* komisjon (EKL 1970, lk 661, punkt 92) ja eespool viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 67, ning eespool viidatud määrus British American Tobacco ja Reynolds Industries *vs.* komisjon, punkt 13.

24 – Vt 25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-407/04 P: Dalmine *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-829, punkt 59 ja viidatud kohtupraktika).

45. Märgin lisaks sellele, ilma et tuleks võtta seisukoht selle väite põhjendatuse kohta, et apellandid möönavad selgesõnaliselt enda apellatsioonkaebuse punktis 10, et 15. märtsi 2004. aasta vastuväiteteatisest nähtus, et komisjoni seisukohalt kujutab nende käitumine „nõelte" juhtumis endast eraldiseisvat rikkumist võrreldes nende käitumisega kinniste valdkonnas.

46. See ülestunnistus näitab, et apellandid said väga hästi teha tulemuslikult teatavaks oma seisukoha menetluse eraldamise kohta vastuväiteteatise etapis. On aga selge, et apellandid jätavad selgitamata, millistel põhjustel ei olnud neil, vaatamata sellele, et neid oli teavitatud ning nad teadsid sellest komisjoni vähemalt ajutisest seisukohast, võimalik esitada isegi mitte kokkuvõtlikke märkusi selle seisukoha kohta vastuväiteteatisele esitatud vastuses, milleks neil oli aega üle kahe kuu alates selle vastuväiteteatise teatavakstegemisest.

47. Lisan, et niisuguste märkuste esitamine selles menetluse etapis ei oleks toonud kaasa seda, et apellandid oleksid tunnistanud rikkumise toimepanemist „kinniste" juhtumis,[25] mida apellandid ka ei väida.

48. Teiseks ei saa nõustuda ka väitega, et menetluse eraldamine vastuväiteteatise etapis on jäetud põhjendamata.

49. On oluline meenutada, et haldusmenetlus, mille järel võetakse vastu EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumist tuvastav otsus, jaguneb üldiselt kahte etappi, millel mõlemal *on oma sisemine loogika.* Esimene etapp, nimelt vastuväiteteatisele eelnev uurimine, peab komisjonil võimaldama võtta seisukoha menetluse käigu kohta. Teine etapp, mis kestab vastuväiteteatise esitamisest kuni lõpliku otsuse vastuvõtmiseni, peab võimaldama komisjonil võtta lõpliku seisukoha süüks pandud rikkumise kohta.[26]

25 – Vastavalt kohtupraktikale võib komisjon vajadusel otsusega kohustada ettevõtjat talle esitama kogu vajalikku teavet, mida see ettevõtja võib omada, kuid ta ei saa kohustada ettevõtjat andma vastuseid, mis tooks talle kaasa rikkumise toimepanemise ülestunnistamise, kuna selle tõendamine on komisjoni kohustus (vt eespool viidatud kohtuotsus Dalmine *vs.* komisjon, punkt 34 ja viidatud kohtupraktika).

26 – Vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon (EKL 2002, lk I-8375, punktid 182-184) ja 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-105/04 P: Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied *vs.* komisjon (EKL 2006, lk I-8725, punkt 38).

50. Nagu apellandid oma apellatsioonkaebuses tunnistasid, nähtus 15. märtsi 2004. aasta vastuväiteteatisest, et komisjoni arvates moodustas selles dokumendis käsitletud rikkumine, st rikkumine, mis puudutas „pudukaupu: nõelad", *ühe ja vältava rikkumise.* Apellandid said seega hiljemalt 15. märtsi 2004. aasta vastuväiteteatise teatavakstegemise päeval teada põhjuse, mille tõttu menetlus eraldati alates kõnealusest teatisest kaheks eraldi menetluseks, millest ühe tulemus oli vaidlusaluse otsuse vastuvõtmine.

51. Vastupidi sellele, mida väidavad apellandid, ei arva mina selles osas, et komisjonilt tuleks nõuda, et ta selgitaks üksikasjalikumalt põhjuseid, miks ta piiritleb eset niisugusel dokumendil nagu vastuväiteteatis, mille enda ülesanne on just nimelt määratleda selle haldusmenetluse etapi ese, mille tulemusena peab komisjon saama võtta lõpliku seisukoha süüks pandud rikkumise kohta.[27] Apellantide väljapakutud lähenemisviisi kohaselt oleks nõutav, et komisjon selgitaks oma esialgset seisukohta, nagu see on määratletud vastuväiteteatises, ettevalmistavatest menetlustoimingutest ilmnenud selliste asjaolude alusel, mida kõnealune institutsioon ei ole pidanud vajalikuks nimetatud haldusmenetluse etappi lisada. Komisjon ei oleks siis mitte ainult vastavalt kohtupraktikale kohustatud esitama vastuväiteteatises kõik olulised asjaolud, millele tugineb selles menetluse etapis tema väide rikkumise toimepanemise kohta, vaid lisama üksikasjaliku põhjenduse, mis puudutaks (oma olemuselt väheolulisi) asjaolusid, millele ta ei kavatse samas menetluse etapis tugineda.

52. Sellise põhjendamise nõude esitamine kõnealuses haldusmenetluse etapis on minu arvates ülemäärane.

53. Käesolevas asjas on peale selle oluline välja tuua, nagu apellandid oma kirjalikes seisukohtades märkisid, et 15. märtsi 2004. aasta vastuväiteteatise vastuvõtmise ajal ei olnud komisjon lõpule viinud uurimismenetlust, mis puudutas kinniste valdkonda, ning sellest tulenevalt ei olnud komisjon neile saatnud selle toimiku kohta vastuväiteteatist, mis võeti vastu alles 16. septembril 2004. Sellistes tingimustes võib veelgi vähem mõista, kuidas saab nõuda komisjonilt eraldi põhjendust menetluse eraldamise kohta esimese, valdkonda „pudukaubad: nõelad" käsitleva vastuväiteteatise vastuvõtmisel, samas kui selles etapis ei ole üheski teises dokumendis kavatsetud tuvastada, et esineb ka teine EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumine.

54. Lisaks märgin, et kohtuotsuses van Landewyck jt *vs.* komisjon lükkas Euroopa Kohus tagasi väite, et EÜ artikli 81 rikkumist tuvastava otsuse staadiumis on ebaseaduslikult ja põhjendamatult ühendatud kolm esialgselt eraldiseisvat menetlust, põhjendusel

27 – Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 183.

et asjaomastele ettevõtjatele ja ühendustele oli antud võimalus esitada oma seisukoht haldusmenetluse raames esitatud vastuväidete kohta, mille aluseks olid menetluse käigus üksteise järel esitatud erinevad kaebused. [28] Vaatamata sellele, et selles asjas ei olnud hagiavalduse esemeks olev otsus kolme menetluse „ühendamise" osas põhjendatud, märkis Euroopa Kohus, et mitte miski ei keela, et komisjon teeb ühes otsuses lahendi sama rikkumise kohta, mis on mitme üksteise järel samas menetluses esitatud kaebuse esemeks. [29]

55. Ma ei näe põhjust, miks komisjonil peaks lasuma suurem põhjendamiskohustus juhul, kui komisjon menetluse eraldab, kuna vastuväiteteatis võimaldas apellantidel esitada oma seisukoha kõnealuse eraldamise kohta haldusmenetluse käigus, mis lõppes vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisega. Selles osas meenutan, et apellandid ei tuginenud Esimese Astme Kohtus ühelgi hetkel õigusnormi rikkumisele või kaalutlusveale, mille oleks toime pannud komisjon vaidlusaluses otsuses seoses selle otsuse punktides 250-260 esitatud järeldustega, mille kohaselt oli tegemist EÜ artikli 81 lõike 1 „ühe ja vältava rikkumisega" selles otsuses käsitletud turgudel.

28 – Vt 29. oktoobri 1980. aasta otsus liidetud kohtuasjades 209/78-215/78 ja 218/78 (EKL 1980, lk 3125, punktid 29-32).

29 – *Ibidem*, punkt 32.

56. Seega leian, et Esimese Astme Kohtul ei tulnud omal algatusel käsitleda haldusmenetluse eraldamise väidetavat põhjendamata jätmist.

57. Järelikult tuleks esimene apellatsioonkaebuse väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

C. *Apellatsioonkaebuse teine väide õigusemõistmisest keeldumise kohta ja selle kohta, et on rikutud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele*

1. Poolte argumendid

58. Apellandid heidavad Esimese Astme Kohtule ette seda, et viimane keeldus menetluse eraldamise õiguspärasuse kontrollimisest, kuigi esiteks ta tunnistas, et käesolev asi erineb eespool viidatud kohtuotsuse Tokai II aluseks olnud asjast, ning teiseks olid tema valduses tõendid, nimelt „kinniste" juhtumit puudutavad 16. septembri 2004. aasta ja 8. märtsi 2006. aasta vastuväiteteatised, mille kohaselt on komisjon ühe ja vältava rikkumise meelevaldselt kaheks menetluseks eraldanud. Vastupidi sellele, mida Esimese Astme Kohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66, ei olnud selle menetluse tulemus enam spekulatiivne. Esimese Astme Kohus ei võtnud samuti arvesse asjaolu, et vaidlusaluse otsuse õiguspärasus sõltub küsimusest, kas selles tuvastatud ja karistatud rikkumine kujutas endast eraldiseisvat rikkumist võrreldes nel-

janda rikkumisega, mille eest on määratud karistus otsuses „kinnised".

59. Komisjon meenutab sisuliselt, et otsust „kinnised" ei võetud vastu ajal, mil Esimese Astme Kohus tegi otsust vaidlustatud kohtuotsuse aluseks olevas asjas, ning vastuväiteteatised on ettevalmistavad dokumendid. Ta teeb ettepaneku väide tagasi lükata.

2. Hinnang

60. Nagu ma juba märkisin apellatsioonkaebuse esimese väite uurimise raames, on vaidlustatud kohtuotsuse punktides 63-66 esitatud ja käesoleva ettepaneku punktis 17 uuesti välja toodud Esimese Astme Kohtu hinnangud kaudselt, kuid kindlasti esitatud seoses uurimisega, kuidas mõjutas väidetavalt õiguse olla ära kuulatud rikkumine vaidlusaluse otsuse õiguspärasust.

61. Kuna aga Esimese Astme Kohus otsustas minu arvates õigesti, et apellantidel oli võimalus menetluste eraldamisele vastu vaielda, anti vaidlustatud kohtuotsuse punktides 63-66 esitatud hinnangud täiendavalt.

62. Vastavalt kohtupraktikale ei saa nõustuda Esimese Astme Kohtu otsuse täiendavate põhjenduste suhtes esitatud kriitikaga. [30]

63. Teine apellatsioonkaebuse väide tuleb seega minu arvates tunnistada tulemusetuks.

64. Igal juhul on see väide minu arvates põhjendamatu.

65. Erinevalt sellest, mida väidavad apellandid, ei leidnud kõigepealt Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 65, et käesolev asi erineb kohtuotsuse Tokai II aluseks olnud asjast, vaid piirdus sellega, et tegi kokkuvõtte argumentidest, mis apellandid esitasid toetuseks oma arvamusele, et „nõelte" ja „kinniste" juhtumid kattuvad, nii et kõnealune olukord ei olnud täielikult sarnane olukorraga kohtuasjas „Tokai II". Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 märgib Esimese Astme Kohus nimelt, et „[apellantide] väiteid saab aga kontrollida alles pärast otsuse tegemist kinniste juhtumis".

30 – Vt eelkõige 28. oktoobri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-164/01 P: van den Berg *vs.* nõukogu ja komisjon (EKL 2004, lk I-10225, punkt 60) ja 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon (EKL 2005, lk I-5425, punkt 148).

66. Seejärel on selge selles osas, mis puudutab just vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 esitatud hinnangut, et hagi Esimese Astme Kohtusse esitamise ja suulise menetluse järgse kohtuotsuse tegemise ajal ei olnud veel tehtud ühtegi otsust, mis oleks lõpetanud haldusmenetluse „kinniste" juhtumis. Nagu apellandid märgivad, ei võimaldanud asjaolu, et vaidlustatud otsusega lõppenud asja kohtuistungi ajal oli Esimese Astme Kohtu käes kaks vastuväiteteatist, mis olid apellantidele saadetud asjas „kinnised", tal nimetatud dokumentide selgelt esialgse olemuse tõttu [31] mitte kuidagi käsitleda neid tõenditena menetluse eraldamist õigustavate objektiivsete põhjuste väidetava puudumise kohta. Kui Esimese Astme Kohus oleks kasutanud lähenemisviisi, mida hagejad käesoleva väite põhjenduses soovitasid, ning võtnud arvesse kõnealustes vastuväiteteatistes sisalduvaid asjaolusid, oleks ta minu arvates selle tulemusena rikkunud vaidlustatud kohtuotsuse põhjendustes õigusnormi, kuna ta oleks võtnud arvesse esialgseid hinnanguid, arvestamata nende teatiste adressaadiks olevate ettevõtjate võimalikke märkuseid, ennetades nõnda sobimatult otsust „kinnised". [32]

67. Lisaks sellele on oluline meenutada, et apellandid ei väitnud Esimese Astme Kohtus ühelgi hetkel, et komisjon rikkus õigusnormi või tegi kaalutlusvea, sedastades vaidlusaluses otsuses, et tegemist oli EÜ artikli 81 lõike 1 ühe ja vältava rikkumisega.

31 – Vt selle kohta käesoleva ettepaneku 21. joonealuses märkuses nimetatud kohtupraktika.

32 – Vt trahvide taseme kohta eespool viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 434.

68. Esimese Astme Kohus ei saanud seega piirduda järeldusega, et otsuse „kinnised" – mida ei võetud vastu ei asjas otsuse tegemise ega vaidlustatud kohtuotsuse väljakuulutamise ajal – ettevalmistavatel aktidel põhinevad apellantide väited olid üksnes spekulatiivsed ega saanud seada kahtluse alla vaidlusaluse otsuse õiguspärasust.

69. Märkides vaidlustatud kohtuotsuse punkti 66 esimeses lauses, et neid väiteid saab kontrollida alles pärast otsuse tegemist „kinniste" juhtumis, ei rikkunud Esimese Astme Kohus seega mitte mingil viisil õigusnormi. Vastupidi, ta vastas apellantide argumentidele, piiritledes õigesti oma kontrolli vaidlusaluse otsuse õiguspärasuse kontrolliga apellantide väidete alusel. Seega ei saa minu arvates väita, et Esimese Astme Kohus keeldus õigusemõistmisest või rikkus õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

70. Vaidlustatud kohtuotsuse punkti 66 esimeses lauses esitatud hinnang ning sama kohtuotsuse punkti 232 lõpus tehtud täpsustus vaidlusaluses otsuses määratud trahvi proportsionaalsuse kohta võrreldes selle trahviga, mis võidakse apellantidele määrata otsuses „kinnised", mille kohaselt võib apellantide esitatud argumendile tuginedа võimaliku hilisema, „kinniste" juhtumis tehtud otsuse peale esitatud hagi raames,

tõendab pealegi minu arvates Esimese Astme Kohtu soovi näidata apellantidele, et need etteheited on asjakohasem esitada „kinniste" juhtumis tehtava otsuse peale. [33]

71. Kõikidel nendel põhjustel leian, et teine väide, mis põhineb õigusemõistmisest keeldumisel ja sellel, et on rikutud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, tuleb tagasi lükata esimese võimalusena tulemusetuse tõttu või teise võimalusena põhjendamatuse tõttu.

D. *Apellatsioonkaebuse kolmas väide, mille kohaselt Esimese Astme Kohus ei arvestanud piisavalt järeldust, et komisjon rikkus rikkumise raskuse määramisel põhjendamiskohustust*

72. Kolmas väide jaguneb kaheks osaks, millest esimese osa kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses asjaomaste turgude suurusega, ja teise osa kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses rikkumise tegeliku mõjuga turule.

33 – Nagu apellandid käesolevas asjas kohtuistungil märkisid, esitasid nad hagi otsuse „kinnised" peale (vt käesoleva ettepaneku punkt 18).

1. Kolmanda väite esimene osa, mille kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses asjaomaste turgude suurusega

a) Esimese Astme Kohtu kaalutlused

73. Oma hagis Esimese Astme Kohtus heitsid apellandid komisjonile eelkõige ette seda, et viimane ei olnud piisavalt põhjendanud vaidlusaluses otsuses esitatud hinnanguid asjaomaste turgude suuruse kohta.

74. Kõigepealt märkis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 87, et komisjon ei olnud käesolevas asjas kohustatud EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisel turgu määratlema, arvestades kokkulepete konkurentsi kahjustavat eesmärki.

75. Ta täpsustas siiski vaidlustatud kohtuotsuse punktis 88, et kuna vaidlusaluse otsuse resolutiivosas on määratud trahv määruse nr 1/2003 alusel, olid turu kohta tehtud faktilised järeldused asjassepuutuvad, isegi kui nende puudulikkus ei andnud alust nimetatud otsuse tühistamiseks täies ulatuses.

76. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89 rõhutas Esimese Astme Kohus:

„89. Suuniste kohaselt tuleb rikkumise raskuse hindamisel „arvesse võtta" mitte üksnes rikkumise laadi, vaid ka selle „tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta" (punkti 1A esimene lõik). Selleks et hinnata rikkumise tegelikku mõju turule, tuleb määratleda turg. Suunised sätestavad samuti, et rikkumise raskuse määramiseks „on vaja arvesse võtta rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju muudele turuosalistele" (punkti 1A neljas lõik), mis tähendab, et on vaja määratleda turgude suurus ja asjassepuutuvate ettevõtjate turuosad."

77. Olles jõudnud järeldusele, et turgude määratlemisel ei ole põhjendamiskohustust rikutud (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 95), analüüsis Esimese Astme Kohus vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktides 45 ja 46 sisalduvaid komisjoni hinnanguid turu suuruse kohta.

78. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 98 märkis Esimese Astme Kohus, et komisjoni hinnangud kolme tema määratletud kaubaturu suuruse kohta olid puudulikud ega võimaldanud kindlaks teha kõigi asjaomaste turgude suurust. Esimese Astme Kohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 99, et vaidlusaluse otsuse „põhjendused on puudulikud, mis võib kaasa tuua [selle] otsuse osalise tühistamise, välja arvatud juhul, kui komisjoni järeldused ettevõtjate tegeliku majandusliku suutlikkuse kohta põhjustada olulist kahju tulenevad [vaidlusaluse] otsuse muudest põhjendustest".

79. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 100 ja 101 tegi Esimese Astme Kohus järgmised järeldused:

„100. Käesoleva asja asjaoludel aga ei ole apellandid kunagi vaidlustanud [vaidlusaluse] otsuse [põhjendustes] sisalduvaid komisjoni hinnanguid, millest saab järeldada sellise suutlikkuse olemasolu isegi eespool nimetatud andmete puudumisel. Komisjon tõdes nimelt [vaidlusaluse] otsuse [põhjenduste] punktis 325, et rikkumise kestuse ajal oli Prym'il ja Entaco'l turgu valitsev seisund Euroopa nõelatootmisturul ning konkurents oli väga piiratud [põhiliseks konkurendiks oli Needle Industries (India) Ltd], et Prym oli Euroopas esimesel kohal muudes kõvade pudukaupade sektorites, nagu kinnisesüsteemid ja nööpnõelad, ning üks põhikonkurentidest tõmblukuturul, ning et Coats ja Prym olid jaemüügi osas põhilised konkurendid,

omades kumbki oma käsiõmblusnõelte kaubamärki, milleks olid vastavalt Milward ja Newey.

101. Need märkused, mille pealkirjaks on küll „Erinev kohtlemine", on esitatud [vaidlusaluse] otsuse osas „Rikkumise raskus" ning need sisaldavad viiteid asjakohastele teguritele, mille alusel hinnata rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju. Peale selle ei vaidlustanud apellandid kunagi seda, et nad kuulusid asjaomase sektori kõige mõjukamate ettevõtjate hulka."

81. Esimese Astme Kohus rikkus apellantide väitel samuti õigusnormi sellega, et ta tuvastas, et komisjon on piisavalt kirjeldanud rikkumise tegelikku mõju turule, viidates vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101 asjaomaste ettevõtjate turuliidri positsioonile. Seega jättis Esimese Astme Kohus tähelepanuta asjaolu, et selle kindlaksmääramine, kas ettevõtjal on majanduslik suutlikkus põhjustada olulist kahju, erineb turule avaldatava tegeliku mõju kindlaksmääramisest, kui seda mõju saab mõõta. Kuigi apellandid möönavad, et äärmisel juhul võib viide turuliidri positsioonile olla piisav selleks, et järeldada ettevõtja tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju, ei piisa sellest selleks, et mõõta tegelikku mõju turule, sest see mõõtmine nõuab turgude suuruse tuvastamist. Lisaks sellele leiavad apellandid, et vaidlustatud kohtuotsuse punkti 89 põhjendused on vastuolus punktide 99 ja 100 põhjendustega. Nad leiavad seega, et vaidlustatud kohtuotsuses esinevate rikkumiste tõttu tuleks vaidlusalune otsus tühistada.

b) Poolte argumendid

80. Apellantide sõnul jättis Esimese Astme Kohus arvestamata asjaolu, et põhjendamiskohustuse rikkumine kaubaturgude suuruse määratlemisel mõjutas rikkumise tegeliku raskuse kindlaksmääramist, kuna selleks tuleb lähtuda mitmest kumulatiivsest tegurist. Selle kohta täpsustavad apellandid, et komisjon ise märkis vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktis 333, et ta määras rikkumise tegeliku raskuse kindlaks asjaomaste turgude suuruse alusel ning rikkujate tegeliku majandusliku suutlikkuse alusel põhjustada olulist kahju.

82. Komisjon väidab vastu, et vaidlustatud kohtuotsuse õigel tõlgendamisel ilmneb, et Esimese Astme Kohus kinnitas kohustust määratleda kaubaturgude suurus üksnes seoses asjaomaste ettevõtjate suutlikkusega põhjustada olulist kahju. Kui aga sellise suutlikkuse saab tuvastada muul viisil, nagu käesolevas asjas, ei ole komisjon kohustatud turgude suurust kindlaks määrama (vaidlustatud kohtuotsuse punktid 89, 90, 99 ja 101). Lisaks tuleneb Esimese Astme Kohtu praktikast, et suunistes kirjeldatud trahvide arvutamise meetod ei nõua, et trahvi lähtesumma määramisel arvestataks kaubaturu suurusega.

83. Komisjoni väitel ei ajanud Esimese Astme Kohus segamini küsimust, mis puudutab selle kindlaksmääramist, kas ettevõtjal on tegelik suutlikkus põhjustada olulist kahju, ning rikkumise tegeliku mõju kindlaksmääramise küsimust, sest vaidlustatud kohtuotsuse punktis 115 tuvastas Esimese Astme Kohus tegelikku mõju puudutava põhjendamisvea.

84. Ta lisas, et leides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89, et komisjon oli kohustatud asjaomast turgu määratlema ning seega määrama kindlaks selle suuruse, ei saanud Esimese Astme Kohus kindlasti arvata, et selline määratlemine vastab EÜ artikli 82 kohaldamise raames teostatavale määratlemisele, ilma milleta kaotaks täielikult oma mõtte kohtupraktika, mille kohaselt ei ole komisjon kohustatud EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisel turgu määratlema. Igal juhul ei anna võimalikud turgude suuruse tuvastamist puudutavad vead alust vaidlusaluse otsuse täielikuks tühistamiseks.

c) Hinnang

85. Kõigepealt on oluline täpsustada, et kolmanda väite kõnesolevas osas puudutab kriitika, mis apellandid vaidlustatud kohtuotsuse kohta esitasid, üksnes Esimese Astme Kohtu hinnangut vaidlusaluse otsuse põhjenduse kohta, mis puudutab asjaomaste turgude suuruse määramist selleks, et määrata kindlaks rikkumise raskus. Kuna rikkumise raskus kujutab endast, nagu ma juba mainisin, üht määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 3 sätestatud kahest trahvi arvutamise tegurist, võib kõnesolev osa juhul, kui sellega peaks nõustutama, peale vaidlustatud kohtuotsuse tühistamise kaasa tuua vaid vaidlusaluse otsuse osalise tühistamise, nagu tõdes Esimese Astme Kohus vaidlustatud otsuse punktides 88 ja 99, ning vajaduse korral selle otsuse muutmise.

86. Siiski ei arva ma, et selle väite osaga saab nõustuda.

87. Esiteks, nagu komisjon vastuses apellatsioonkaebusele õigesti märkis, tõlgendavad apellandid vaidlustatud kohtuotsuse kritiseeritud põhjendusi mitmes osas valesti, kuna nad ajavad segamini Esimese Astme Kohtu hinnangud turgude suuruse kohta ning hinnangud – mis on muide ka kõnesoleva väite teise osa esemeks ning mis on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduste teistes punktides – rikkumise tegeliku mõju kohta turule. Vastupidi sellele, mida väidavad apellandid, ei ole Esimese Astme Kohus kusagil tuvastanud, et komisjon kirjeldas rikkumise tegelikku mõju turule piisavalt, viidates vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101 asjaomaste ettevõtjate turuliidri positsioonile. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101 esitatud hinnangud puudutavad üksnes asjaomaste ettevõtjate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju muudele turuosalistele suuniste punkti 1A neljanda lõigu tähenduses, aga mitte rikkumise tegelikku

mõju turule, mida on käsitletud suuniste punkti 1A esimeses lõigus.

88. Teiseks – kuigi apellantide argumendid ei ole selles osas eriti selged – tundub, et nad leiavad, et tegurid, mis puudutavad rikkumise raskuse hindamist trahvi arvutamiseks, on kumulatiivsed, ning et kui komisjon viitab, nagu vaidlusaluses otsuses, nende tegurite hulgas turgude suurusele, ei saa Esimese Astme Kohus leida, et selle teguriga seotud puudulikku põhjendamist võib täiendada viitega vaidlusaluses otsuses tehtud järeldustele, mis puudutavad asjaomaste ettevõtjate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju.

89. Selles osas on oluline meenutada, et vastavalt kohtupraktikale tuleb rikkumiste raskuse määramisel lähtuda mitmest tegurist, nagu juhtumi eripärased asjaolud, selle kontekst ja trahvide hoiatav mõju, isegi kui puudub siduv või ammendav loetelu teguritest, millega tuleb tingimata arvestada. [34]

90. Euroopa Kohus on otsustanud, et rikkumiste raskusastme hindamist mõjutavate tegurite hulgas võetakse arvesse iga ettevõtja käitumist, nende rolli kooskõlastatud tegevuse kehtestamisel, tegevusest saada võidavat kasu, nende ettevõtjate suurust ja asjaomaste kaupade väärtust ning ohtu, mida seda tüüpi rikkumised endast Euroopa Ühenduse eesmärkidele kujutavad. [35]

91. Komisjonil ei ole seega kohustust võtta rikkumise raskuse hindamise tegurina arvesse kaubaturu suurust, kuna see on vaid üks asjakohastest teguritest. [36]

92. Vastupidi sellele, mida väidavad apellandid eespool viidatud kohtuotsuse Aalborg Portland jt *vs.* komisjon punktile 91 tuginedes, ei saa sellest punktist teha teistsugust järeldust. See punkt piirdub vaid märkusega, et arvesse tuleb võtta „kahjustatud turu suurust", ning see puudutab selgelt asjakohase turu geograafilist suurust, nagu seda kinnitab suuniste punkt 1A, mitte kahjustatud turgude majanduslikku suurust (ehk käibe mahtu).

34 – Vt 17. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-219/95 P: Ferriere Nord *vs.* komisjon (EKL 1997, lk I-4411, punkt 33); eespool viidatud 15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 465; eespool viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 241, ja eespool viidatud kohtuotsus Dalmine *vs.* komisjon, punkt 129.

35 – Vt eelkõige 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80-103/80: Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon (EKL 1983, lk 1825, punkt 129); eespool viidatud kohtuotsus Danske Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 242, ja eespool viidatud kohtuotsus Dalmine *vs.* komisjon, punkt 130.

36 – Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Dalmine *vs.* komisjon, punkt 132.

93. On oluline meenutada, et vaidlusaluses otsuses väitis komisjon, et ta tugines rikkumise raskuse kindlaksmääramisel erinevatele asjaoludele, sealhulgas turgude suurusele ja ettevõtjate tegelikule suutlikkusele põhjustada olulist kahju teistele turuosalistele, kuna viimati mainitud asjaolu oli sõnaselgelt nimetatud suuniste punkti 1A neljandas lõigus.

94. Selle kohta tuleb märkida, et apellandid ei kritiseeri vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89 esitatud Esimese Astme Kohtu järeldust, et rikkumise raskuse hindamiseks on turgude suuruse kindlaksmääramine vajalik (ja seeläbi tegelikult funktsionaalne), selleks et määrata kindlaks ettevõtjate tegelik suutlikkus põhjustada olulist kahju teistele turuosalistele, nagu suunistes on märgitud.

95. Apellandid leiavad siiski, et Esimese Astme Kohus rääkis endale vastu, seades kõigepealt sellise nõude, kuid lubades seejärel vaidlustatud kohtuotsuse punktides 99 ja 100, et põhjenduse puudulikkuse, mille ta tuvastas turgude suuruse osas, võib asendada komisjoni poolt vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktis 325 tehtud viitega turuliidri positsioonile, mida apellandid ei vaidlustanud.

96. Kuigi mulle tundub, et apellandid tõstavad täiesti asjakohaselt esile vaidlustatud kohtuotsuse punktides 89, 99 ja 100 esitatud põhjendustes ilmneva vastuolu, [37] ei saa selle etteheitega minu arvates siiski nõustuda järgmistel põhjustel.

97. Nagu Euroopa Kohus on otsustanud ja nagu Esimese Astme Kohus meenutas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 90, on selleks, et kindlaks teha, millist mõju võis ettevõtja turule avaldada, asjakohane arvesse võtta selle ettevõtja turuosasid. [38]

98. Siiski ei saa sellest kohtupraktikast järeldada, et selleks, et hinnata ettevõtja mõju turule, ehk – kui korrata juhiste sõnastust – selleks, et hinnata tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju teistele turuosalistele, tuleb seda suutlikkust mõõta, kohustades komisjoni andma käibemahu alusel turule esialgse määratluse ning hindama selle suurust. [39]

37 – Meenutan, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on küsimuse näol, kas Esimese Astme Kohtu otsuse põhjendused on vasturääkivad, tegemist õiguslikusimusega, mida võib apellatsioonkaebuse raames esitada. Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied *vs.* komisjon, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika.

38 – 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe *vs.* komisjon (EKL 1998, lk I-8417, punkt 139).

39 – Tuletan meelde, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 95 leidis Esimese Astme Kohus, et komisjon täitis põhjendamiskohustust asjaomaste turgude määratlemise osas, ning apellandid seda järeldust ei kritiseerinud.

99. Nagu komisjon õigesti leiab, tooks vaidlustatud kohtuotsuse punkti 89 tõlgendamine nii, et see kehtestab niisuguse nõude, kaasa selle, et komisjonil tekiks selline tõendamiskohustus, mida tal ei ole isegi EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise tuvastamise raames, kui see rikkumine on juba oma laadi tõttu nimetatud artikliga vastuolus, nagu Esimese Astme Kohus tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 86 ja 87, viidates väljakujunenud kohtupraktikale (põhjendused, mida apellandid ei ole muide vaidlustanud). [40]

100. Selline lähenemisviis tähendaks ka suuniste eriti kitsast tõlgendamist.

101. Kuigi olen seisukohal, et Esimese Astme Kohus leidis õigesti, et komisjonil on vaja rikkumise raskuse kindlaksmääramiseks ja trahvi arvutamiseks võtta vastavalt suuniste punkti 1A neljandale lõigule arvesse rikkujate tegelikku suutlikkust põhjustada olulist kahju teistele turuosalistele, ei tähenda seega selline arvesse võtmine minu arvates seda, et „on vaja määrata kindlaks turgude suurus", vastupidi Esimese Astme Kohtu seisukohale vaidlustatud kohtuotsuse punktis 89.

102. Seevastu on minu arvates õigem arvata, et rikkujate niisugust suutlikkust saab tõendada kõikide asjakohaste vahenditega, mille hulka kuulub turgude suuruse kindlaksmääramine käibe mahu alusel.

103. Just seda kriteeriumi kohaldaski Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 99-101. Olles jõudnud järeldusele, et vaidlusalune otsus oli puudulikult põhjendatud selles osas, mis puudutas turgude suuruse kindlaksmääramist käibemahu alusel, leidis Esimese Astme Kohus, et seda lünka põhjendustes võib täita muude vaidlusaluses otsuses esitatud põhjendustega, käesoleval juhul selle otsuse punktis 325 tehtud järeldustega, mis puudutavad sisuliselt seda, mida käesoleva kohtuasja pooled kirjeldasid kui apellantide turuliidri positsiooni.

104. Selles osas tuleb märkida, et oma apellatsioonkaebuse punktides 63 ja 66 tunnis-

40 – Euroopa Kohus on kinnitanud, et „asjaomase turu määratlemisel on asutamislepingu artikli 85 lõike 1 (muudetuna EÜ artikli 81 lõige 1) kohaldamise raames ainult üks eesmärk: teha kindlaks, kas asjaomane kokkulepe võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning kas selle eesmärk või tagajärg on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturu piires" (16. veebruari 2006. aasta määrus kohtuasjas C-111/04 P: Adriatica di Navigazione *vs.* komisjon (punkt 31). Esimese Astme Kohus järeldab sellest loogiliselt, nagu ka vaidlustatud otsuse punktis 86, et kohustus määratleda vastu võetud otsuses asjaomane turg EÜ artikli 81 kohaldamisel ei ole absoluutne, vaid see kohustus on komisjonil ainult siis, kui ilma niisuguse määratlemiseta ei ole võimalik otsustada, kas asjaomane keelatud kokkulepe võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ja kas selle eesmärk on takistada, piirata või moonutada konkurentsi ühisturul. Vt eelkõige ka Esimese Astme Kohtu 19. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-213/00: CMA CGM jt *vs.* komisjon (EKL 2003, lk II-913, punkt 206); 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas T-62/98: Volkswagen *vs.* komisjon (EKL 2000, lk II-2707, punkt 230) ja 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-44/00: Mannesmannröhren-Werke *vs.* komisjon (EKL 2004, lk I-2223, punkt 132).

tavad apellandid sõnaselgelt selle kriteeriumi asjakohasust selleks, et hinnata ettevõtja tegelikku suutlikkust põhjustada olulist kahju. Apellandid piirduvad sellega seoses etteheitega, et kohtuasja asjaolusid arvestades ei tõendanud komisjon piisavalt seda, et neil oli selline turuliidri positsioon. Sellist kriitikat, mis puudutab asjaolude tuvastamist ja nende hindamist, ei saa Euroopa Kohus aga apellatsiooni korras uuesti läbi vaadata, välja arvatud juhul, kui Esimese Astme Kohus on neid moonutanud, [41] millele apellandid ei ole käesolevas asjas tuginenud.

105. Vaatamata õigusnormi rikkumisele ja põhjenduste vasturääkivusele Esimese Astme Kohtu arutluskäigus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 89, 99 ja 100, ei olnud seega nendel puudustel kõnealuse kohtuotsuse resolutiivosale sellist mõju, mis võiks tingida selle tühistamise.

106. Seega teen ettepaneku lükata kolmanda väite esimene osa põhjendamatuse tõttu tagasi.

41 – Vt selle kohta eelkõige 19. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-510/06 P: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon (EKL 2009, lk I-1843, punkt 105 ja seal viidatud kohtupraktika).

2. Kolmanda väite teine osa, mille kohaselt ei arvestanud Esimese Astme Kohus piisavalt järeldust, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses rikkumise tegeliku mõjuga turule

a) Esimese Astme Kohtu kaalutlused

107. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 108 tuletas Esimese Astme Kohus meelde, et suuniste punkti 1A esimese lõigu kohaselt on komisjon rikkumise raskuse kindlaksmääramiseks kohustatud hindama rikkumise tegelikku mõju turule üksnes juhul, kui selgub, et seda mõju saab mõõta.

108. Ta märkis seejärel vaidlustatud kohtuotsuse punktis 109, et komisjon ei väitnud kordagi, et käesolevas asjas ei saanud mõju mõõta, ning et ta märkis kohtumenetluses isegi, et rikkumine oli täide viidud, mis tähendas, et sellel oli vaieldamatult tegelik mõju asjaomaste turgude konkurentsitingimustele.

109. Esimese Astme Kohus lükkas selle väite tagasi, kuna see ei olnud „veenev”, sest kokkuleppe täitmine ei tähenda tingimata seda, et sellel on tegelik mõju, tuginedes selles osas komisjoni otsustuspraktikale ja ühele omaenda kohtuotsustest. Esimese

Astme Kohus heitis komisjonile ette ka seda, et viimane ei vastanud apellantide argumendile, mille kohaselt ei toonud kõnealused kokkulepped kaasa silmaga nõelte müügihinna tõusu (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 110). Esimese Astme Kohus märkis lõpetuseks, et komisjon tugines üksnes põhjuslikule seosele kartelli elluviimise ja selle tegeliku mõju vahel, millest trahvi väljaarvutamiseks ei piisa (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 111). Esimese Astme Kohus järeldas seega vaidlustatud kohtuotsuse punktis 112, et komisjon ei olnud oma põhjendamiskohustust piisaval määral täitnud.

110. Esimese Astme Kohus uuris põhjendamiskohustuse rikkumise õiguslikke tagajärgi vaidlustatud kohtuotsuse punktis 190. Nimetatud punktis rõhutas Esimese Astme Kohus, et eelkõige ei sisaldanud komisjoni esitatud kirjeldus trahvisumma kindlaksmääramise kohta selgitusi, miks rikkumise mõju vähenemine pärast 13. märtsi 1997, mida komisjon oli ka sõnaselgelt tunnistanud vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktis 320, ei kajastunud trahvi arvutamises. Esimese Astme Kohus otsustas siiski, et „[k]äesoleva asja asjaoludel ei tule aga määratud trahvisummat nimetatud põhjendamiskohustuse rikkumise tõttu tühistada või seda vähendada, kuna rikkumise kvalifitseerimine „väga raskeks" oli põhjendatud [põhjustel, mis ta esitas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 188 ja 189] ja kuna komisjon valis minimaalse lähtesumma, mille suunised sellise rikkumise korral ette näevad (ehk täpsemalt maksimumsumma „raske" rikkumise eest), nimelt 20 miljonit eurot. Komisjon märgib õigesti, et käesolevas asjas piisab minimaalse trahvisumma valikust, et arvestada rikkumise mõju vähenemisega rikkumise kestuse ajal."

b) Poolte argumendid

111. Apellantide väitel rikkus Esimese Astme Kohus õigusnormi, otsustades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 190, et käesoleva asja asjaoludel ei tule määratud trahvisummat tühistada või vähendada rikkumise tegelikku mõju puudutava põhjendamiskohustuse rikkumise tõttu, kuna rikkumise kvalifitseerimine „väga raskeks" rikkumiseks oli põhjendatud. Apellantide väitel ajab Esimese Astme Kohus nõnda otsuse sisulise õiguspärasuse küsimuse segi formaalse põhjendamiskohustuse rikkumise õiguslikke tagajärgi puudutava küsimusega. Kuna komisjonil on keelatud kokkulepete valdkonnas ulatuslik kaalutlusõigus, on menetlusnormide järgimine ja põhjendamiskohustuse täitmine kaitseõiguse jaoks esmatähtis.

112. Komisjon vaidleb apellantide väitele vastu. Ta leiab samas, et Esimese Astme Kohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 109-112 õigusnormi. Esiteks kohustas Esimese Astme Kohus komisjoni tõendama, et rikkumisel ei olnud tegelikku mõõdetavat

mõju, kuigi Esimese Astme Kohus ise ei tuvastanud, et see mõju on mõõdetav. Teiseks läks Esimese Astme Kohus vastuollu väljakujunenud kohtupraktikaga, mille kohaselt piisab konkurentsi kahjustava eesmärgiga kokkuleppe täitmisest selleks, et välistada järeldus, et sellel kokkuleppel puudus mõju turule. Seetõttu palub komisjon Euroopa Kohtul asendada osa vaidlustatud kohtuotsuse põhjendustest, muutes selle kohtuotsuse punktides 109-112 sisalduvaid hinnanguid tõendamise ja rikkumise turule avaldatava mõju mõõdetavuse kohta.

i) Komisjoni esitatud nõue asendada osa kohtuotsuse põhjendustest

114. Etteheidete – mis komisjon tegi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 109-112 esitatud Esimese Astme Kohtu põhjenduste kohta – keskmes on kaks õigusküsimust.

c) Hinnang

115. Esiteks leiab komisjon, et Esimese Astme Kohus leidis vääralt, et komisjon peab tõendama, et rikkumisel ei olnud tegelikku mõju turule, samas kui esiteks on tal see kohustus vaid juhul, kui kõnealust mõju saab mõõta, mida komisjoni arvates käesolevas asjas ei saanud teha, arvestades kokkulepete laadi, mille eesmärk oli võimaliku konkurentsi neutraliseerimine asjaomastel turgudel, ning teiseks ei tuvastanud Esimese Astme Kohus lõpuks, et mõju turule sai kõnealusel juhul mõõta.

113. Enne kui uurin väite teist osa, millele apellandid tuginevad ja mis puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkti 190, tuleb võtta seisukoht komisjoni nõude kohta asendada osa kohtuotsuse põhjendustest, kuna selline nõue võib võimaldada Euroopa Kohtul tuvastada, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, ja see rikkumine parandada, mõjutamata sealjuures edasi kaevatud kohtuotsuse resolutiivosa, mis on põhjendatud teiste põhjustega. [42]

116. Teiseks väidab komisjon, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, leides, et komisjon ei olnud vaidlusalust otsust piisavalt põhjendanud, piirdudes märkusega, et rikkumise tegelikku mõju turule sai järeldada kartellikokkuleppe täitmisest.

42 – Vt eelkõige 9. juuni 1992. aasta otsus kohtuasjas C-30/91 P: Lestelle *vs.* komisjon (EKL 1992, lk I-3755, punkt 28); 12. novembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-294/95 P: Ojha *vs.* komisjon (EKL 1996, lk I-5863, punkt 52); 13. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-210/98 P: Salzgitter *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-5843, punkt 58) ja 9. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C-121/06 P: FIAMM jt *vs.* nõukogu ja komisjon (EKL 2008, lk I-6513, punkt 187).

117. Selle kriitikaga ei saa minu arvates täielikult nõustuda.

118. Etteheidete esimese osaosas on tõsi, et suuniste punkti 1A esimese lõigu kohaselt tuleb komisjonil tõendada rikkumise tegelikku mõju turule üksnes juhul, kui seda saab mõõta. Suunistest nähtub aga samuti, et horisontaalseid hinnakartelle ja turgude jagamise kokkuleppeid võib lugeda väga rasketeks rikkumisteks ainuüksi nende laadi alusel, ilma et komisjon peaks tõendama rikkumise tegelikku mõju turule. Käesoleval juhul on rikkumise tegelik mõju turule vaid üks mitmest tegurist.

119. Nagu Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 111 tõdes, pühendas komisjon siiski vaidlusaluse otsuse ühe osa „rikkumise tegelikule mõjule", kus ta märkis eelkõige, et rikkumisel oli mõju turule ja see mõju vähenes 13. märtsi 1997. aasta ja 31. detsembri 1999. aasta vahel. On aga kahest üks võimalus: komisjon kas ei kavatse tugineda rikkumise poolt turule avaldatud tegelikule mõjule, millisel juhul otsus, millega ta määrab trahvi kartellis osalevatele ettevõtjatele, võtab rikkumise raskuse kindlaksmääramiseks arvesse üksnes rikkumise laadi ning vajadusel turu geograafilist suurust, vastavalt suuniste punktile 1A, või siis kavatseb komisjon oma otsuses sellele mõjule tugineda, nagu ta teeb vaidlusaluses otsuses, millisel juhul saab minu arvates eeldada, et komisjon arvab, et seda mõju saab mõõta. Kuivõrd sellise teguri kasutamine *võib* võimaldada komisjonil suurendada tema poolt määratavat trahvisummat üle miinimumkünnise 20 miljonit eurot, mis on suunistes ette nähtud väga raskete rikkumiste eest, ei saa mõistlikult arvata, et kui kõnealune institutsioon otsustab pühendada trahvi määramise otsuses kolm punkti „rikkumise tegelikule mõjule", siis ei kavatse ta tugineda selles otsuses rikkumise tegeliku mõju kriteeriumile. Sellistel asjaoludel on minu arvates õiguspärane järeldada, nagu seda sisuliselt tegi Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuses, et komisjon leiab, et mõju, mida ta oma otsuses kirjeldab, saab põhimõtteliselt mõõta, välja arvatud juhul, kui kõnealuses otsuses on esitatud selle kohta konkreetne vastupidine põhjendus.

120. Sellises kontekstis ja põhinedes eespool nimetatud eeldusel, et tegelikku mõju turule saab mõõta, rõhutaski Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 109, et kohtumenetluse käigus ei märkinud komisjon käesolevas asjas kordagi, et rikkumise tegelikku mõju ei saanud mõõta. Esimese Astme Kohus ei nõudnud komisjonilt seega sugugi negatiivset tõendamist, vaid piirdus seisukohaga, et arvestades eespool täpsustatud eeldust, ei välistanud komisjon kohtumenetluse käigus selle eelduse olemasolu, mida sai järeldada vaidlusaluse otsuse lugemisel.

121. Lisaks sellele ei saa nõustuda selgitusega, mille komisjon andis Euroopa Kohtule esitatud vastuses apellatsioonkaebusele ning mille kohaselt kokkulepete – mille eesmärk oli mäletatavasti kauba- ja geograafiliste

turgude jagamine, kõrvaldades võimalike konkurentide turule pääsemise võimalused – laadi tõttu ei saanud nende mõju mõõta: nimelt ei ole vaidlusaluses otsuses sellist põhjendust ning igal juhul ei tuginetud sellele esimeses astmes.

122. Seoses vaidlusaluse otsuse piisava põhjendamise uurimisega, nagu apellandid selle väite olid esitanud, ei olnud lõpetuseks Esimese Astme Kohtul kohustust öelda, et mõju sai tegelikult mõõta, kuna selline hinnang puudutab vaidlusaluse otsuse sisulist õiguspärasust.

123. Seega teen ettepaneku lükata tagasi komisjoni esitatud etteheidete esimene osa, mis puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punktis 109 esitatud põhjendust.

124. Etteheidete teine osa, mis käsitleb vaidlustatud kohtuotsuse punktides 110-112 antud Esimese Astme Kohtu hinnanguid, mis puudutavad rikkumise poolt turule avaldatud tegeliku mõju puudulikku tõendamist, nõuab rohkem tähelepanu.

125. Kõigepealt on oluline märkida, et Esimese Astme Kohtu arutluskäik nimetatud punktides, alapealkirja „Trahvi arvutamise põhjendamine" all, oli segane. Esimese Astme Kohus esitab seosetult ühekorraga nii menetlusnõudeid puudutavad kaalutlused vaidlusaluse otsuse puuduliku põhjendamise kohta (heites komisjonile näiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktis 110 ette, et ta ei vastanud apellantide argumentidele selle kohta, et silmaga nõelte müügihind ei tõusnud) ja sisulised kaalutlused, mis on muide selgelt olulisemad ning mis puudutavad asjaolu, et kõnealuse otsuse punktides 318-320 kasutatud põhjendused ei ole „veenvad" või on ebatäpsed. [43]

126. Mulle aga tundub, et komisjon kritiseerib Esimese Astme Kohut õigustatult selle eest, et viimane leidis, et vaidlusaluse otsuse põhjendused rikkumise tegeliku mõju kohta turule olid puudulikud.

127. Vastavalt kohtupraktikale, mis käsitleb ühenduse konkurentsieeskirjade rikkumise eest määratud trahvi arvutamist puudutava põhjendamiskohustuse ulatust, on ühelt poolt seda kohustust puudutavad menetlusnõuded täidetud, kui komisjon märgib oma otsuses hindamise alused, mis võimaldasid tal mõõta

43 – Vt selle eristuse kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, punktid 67 ja 72, ning vaidlustatud kohtuotsuse punkt 92.

rikkumise raskusastet ja kestust. [44] Käesolevas asjas on selge, et rikkumise raskuse osas on need alused esitatud vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktides 316-325 ja tegeliku mõju tegurit on hinnatud selle otsuse põhjenduste punktides 318-320.

128. Teiselt poolt nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punkti 110 esimeses ja teises lauses ja punkti 111 viimases lauses esitatud väidetest ümberlükkamatult, et Esimese Astme Kohus uuris vaidlusaluse otsuse põhjenduste põhjendatust, tühistades selles esitatud hinnangu, selle asemel et piirduda kontrollimisega, kas komisjon esitas selgelt ja üheti mõistetavalt arutluskäigu, mille tulemusena ta järeldas, et rikkumisel oli tegelik mõju turule.

129. Seega leian, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, leides vaidlustatud kohtuotsuse punktis 112, et vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisel tehtud rikkumised, mis ta tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 110 ja 111, kujutavad endast ebapiisavat põhjendamist seoses kriteeriumiga, mis puudutab tegelikku mõju turule. [45]

130. Vaatamata kõigele, ei arva ma siiski, et komisjoni esitatud nõue asendada osa kohtuotsuse põhjendustest tuleks rahuldada, välja arvatud juhul, kui sellega on silmas peetud (milles ma väga kahtlen) seda, et Esimese Astme Kohus oleks pidanud tuvastama õigusliku kaalutlusvea.

131. Leian järgnevalt esitatud põhjustel, et Esimese Astme Kohus tuvastas sisuliselt õigesti, et komisjon ei saanud trahvi arvutamisel tugineda üksnes põhjuslikule seosele kartellikokkuleppe täitmise ja selle tegeliku mõju vahel turule.

132. Vastupidi sellele, mida väitis komisjon nii vastuses apellatsioonkaebusele kui ka kohtuistungil, ei ole küsimust, kas kartelli tegelikust elluviimisest piisab selleks, et tõendada rikkumise tegelikku mõju turule, sugugi

44 – Vt 16. novembri 2000. aasta otsused kohtuasjas C-248/98 P: KNP BT *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-9641, punkt 42) ja kohtuasjas C-291/98 P: Sarrió *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-9991, punkt 73) ning eespool viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 463.

45 – Selles osas on oluline märkida, et kuigi vaidlustatud kohtuotsuse punkti 115 prantsuskeelses versioonis kasutab Esimese Astme Kohus väljendit „défaut de motivation", nähtub selgelt menetluskeelest (saksa keelest), mis on ainus autentne keel ja milles on kasutatud väljendit „unzureichende Begründung", et selle väljendiga ei ole viidatud mitte põhjenduse puudumisele (saksa keeles: „Begründungsmangel"), vaid puudulikule või vigasele põhjendusele („unzureichende Begründung"). Seda tõlgendust kinnitab asjaolu, et see väljend on identne väljendiga, mida on kasutatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 99, kus Esimese Astme Kohus tuvastas „põhjenduse puudulikkuse" turgude suuruse osas.

mitte käsitletud Esimese Astme Kohtu „väljakujunenud kohtupraktikas". Igal juhul ei ole Euroopa Kohus selle küsimuse üle seni otsustanud, sest tema poole on pöördutud esimest korda mitte ainult käesolevas asjas, vaid ka nn Austria pankade kohtuasjades [46].

133. Nagu tõstis esile kohtujurist Bot 26. märtsi 2009. aasta ettepanekus viimati nimetatud kohtuasjades, on palju ebakindlust selles osas, mida hõlmab mõiste „kui seda saab mõõta" suuniste tähenduses. [47]

134. See ebakindlus tuleneb osaliselt Esimese Astme Kohtu vastuolulisest kohtupraktikast seoses küsimusega, kas kartelli tegeliku elluviimise tuvastamisest piisab selleks, et tõendada rikkumise tegelikku mõju turule.

135. Nagu kohtujurist Bot eespool nimetatud ettepanekus [48] õigesti esile tõstis, võib selles osas eristada kaht kohtupraktika suunda.

136. Esimese kohtupraktika suuna kohaselt leiab Esimese Astme Kohus, et komisjon võib selleks, et järeldada tegeliku mõju olemasolu turule, õigusega tugineda lihtsalt kartelli elluviimisele. Selle suuna alla kuuluvad Esimese Astme Kohtu otsused nn Austria pankade kohtuasjades [49], kohtuasjas Groupe Danone *vs.* komisjon [50] ja hiljuti tehtud otsused kohtuasjades Hoechst *vs.* komisjon [51] ja Carbone Lorraine *vs.* komisjon [52].

137. Nagu ma juba märkisin, leidis Esimese Astme Kohus seevastu vaidlustatud kohtuotsuses, et komisjon ei saanud selleks, et tõendada rikkumise tegelikku mõju turule, piirduda ainuüksi kartelli tegeliku elluviimise tuvastamisega. See lähenemisviis kuulub teise, esimesega samaaegse kohtupraktika suuna alla, mis nõuab sisuliselt, et komisjon peab suutma esitada konkreetseid ja usutavaid tõendeid, mis viitavad mõistliku tõenäosusega sellele, et kartellil oli mõju turule, kuna kartelli tegelik elluviimine on selle lähenemisviisi kohaselt üksnes kaalukas tõend, kuid

46 – Euroopa Kohtus menetluses olevad liidetud kohtuasjad C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P: Erste Bank der österreichischen Sparkassen *vs.* komisjon, Raiffeisen Zentralbank Österreich *vs.* komisjon, Bank Austria Creditanstalt *vs.* komisjon ja Österreichische Volksbanken *vs.* komisjon.

47 – Nimetatud ettepaneku punkt 275.

48 – Vt sama ettepaneku punktid 279-300.

49 – 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02-T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon (EKL 2006, lk II-5169, punkt 288). Tuleb silmas pidada, et selle kohtuotsuse tegi sama koda samas koosseisus kui vaidlustatud kohtuotsuse puhul.

50 – 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02 (EKL 2005, lk II-4407). Selle otsuse punkti 148 kohaselt „konkurentsi kahjustava eesmärgiga kokkuleppe kas või osalisest rakendamisest piisab, et välistada järeldus, et sellel kokkuleppel puudus mõju turule." Tuleb silmas pidada, et Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebuse raames, mille tulemusena tehti 8. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-3/06 P: Groupe Danone *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-1331), selle küsimusega Euroopa Kohtu poole ei pöördutud.

51 – 18. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas T-410/03 (EKL 2008, lk II-881, punktid 345 ja 348).

52 – 8. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-73/04 (EKL 2008, lk II-2661, punkt 84). Tuleb märkida, et selle kohtuotsuse peale on Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebus, mis registreeriti numbri C-554/08 P all (Euroopa Kohtu menetluses olev kohtuasi Le Carbone Lorraine *vs.* komisjon).

komisjon ei saa piirduda oma analüüsis ainult selle tõendiga. [53]

138. Selle lähenemisviisi kohaselt kujutab rikkumise täideviimine endast vaid eeltingimust selleks, et tõendada kartelli tegelikku mõju turule. [54]

139. Sarnaselt kohtujurist Bot' seisukohaga eespool viidatud ettepanekus [55] nõustun teises kohtupraktika suunas kasutatud arutluskäiguga.

140. Leian, et juhul kui komisjon kavatseb otsuses, milles ta määrab ettevõtjale trahvi EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest, tugineda asjaolule, et rikkumisel oli tegelik mõju turule, peab komisjon suutma esitada konkreetseid, usutavaid ja piisavaid tõendeid, mis võimaldavad tal hinnata tegelikku mõju, mis rikkumisel võis olla konkurentsile turul. Täpsemalt: kuivõrd rikkumise tegeliku mõju olemasolu võimaldab komisjonil oma laadilt väga raske rikkumise korral tõsta selle raskusastet ja määrata 20 miljoni euro suurusest minimaalsest võimalikust künnisest suurema trahvi lähtesumma, siis ei saa kõnealune institutsioon lihtsalt tuvastada, et kartell viidi tegelikult ellu, ja seega piirduda ilma ühegi täiendava tõendita eeldusega, et see kartell avaldas tõenäoliselt turule mõju.

141. See nõue tundub mulle veelgi asjakohasem, arvestades kohtupraktikas meenutatud eesmärki, et EÜ artikli 81 lõiget 1 rikkunud ettevõtjatele määratud trahvide eesmärk on eelkõige karistada nende ettevõtjate õigusvastast käitumist. [56]

142. Selles kontekstis aga ei saa minu arvates nõustuda, et konkurentsi kahjustava eesmärgiga kokkulepete, nagu kauba- ja/või geograafiliste turgude jagamist või hindade kindlaksmääramist puudutavate kokkulepete puhul oleks komisjon vabastatud mitte ainult kohustusest tõendada nende kokkulepete mõjusid rikkumise *toimepanemise* tuvastamiseks, vaid ka kohustusest esitada konkreetseid

53 – Vt Esimese Astme Kohtu 27. septembri 2006. aasta otsused kohtuasjas T-322/01: Roquette Frères *vs.* komisjon (EKL 2006, lk II-3137, punktid 77 ja 78); kohtuasjas T-329/01: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon (EKL 2006, lk II-3255, punktid 178-181); kohtuasjas T-43/02: Jungbunzlauer *vs.* komisjon (EKL 2006, lk II-3435, punktid 155-159) ja kohtuasjas T-59/02: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon (EKL 2006, lk II-3627, punktid 161-165). Vt selle kohta ka Esimese Astme Kohtu 8. juuli 2008. aasta otsused kohtuasjas T-52/03: Knauf Gips *vs.* komisjon (punktid 392-395); kohtuasjas T-53/03: BPB *vs.* komisjon (EKL 2008, lk I-1333, punktid 301-304) ja kohtuasjas T-54/03: Lafarge *vs.* komisjon (punktid 584-587). Tuleb märkida, et kohtuasjades T-52/03 ja T-54/03 tehtud otsuste peale on esitatud apellatsioonkaebused, mis registreeriti vastavalt numbrite C-407/08 P ja C 413/08 P all (Euroopa Kohtu menetluses olevad kohtuasjad Knauf Gips *vs.* komisjon ja Lafarge *vs.* komisjon).

54 – Vt eespool viidatud kohtuotsused Roquette Frères *vs.* komisjon, punkt 77, ja kohtuasjas T-329/01: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon, punkt 180.

55 – Vt nimetatud ettepaneku punktid 303-314.

56 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus ACF Chemiefarma *vs.* komisjon, punkt 173; eespool viidatud kohtuotsus SGL Carbon *vs.* komisjon, punkt 37, ja 7. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-76/06 P: Britannia Alloys & Chemicals *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-4405, punkt 22).

ja usutavaid tõendeid rikkumise tegeliku mõju kohta turule, samas kui komisjon peab vajalikuks tugineda sellele tegurile rikkumise *raskuse* kindlaksmääramisel ja lõpuks trahvi arvutamisel, mille ta kavatseb asjassepuutuvatele ettevõtjatele määrata.

143. Minu arvates nähtub sellest, et Esimese Astme Kohus tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 110 ja 111 sisuliselt õigesti, et komisjon ei saanud ilma täiendava selgituseta tuletada ainuüksi kartelli elluviimise asjaolust selle tegelikku mõju turule ja põhistada oma otsust üksnes põhjusliku seosega kartelli elluviimise ja selle poolt turule avaldatava tegeliku mõju vahel.

144. Seega teen ettepaneku komisjoni nõue kohtuotsuse põhjenduste asendamise kohta rahuldamata jätta.

ii) Etteheited, mis apellandid esitasid apellatsioonkaebuse kolmanda väite teise osa toetuseks

145. Apellandid heidavad Esimese Astme Kohtule ette seda, et viimane jättis vaidlusaluse otsuse tühistamata, kuigi ta tuvastas, et komisjon rikkus põhjendamiskohustust seoses teguriga, mis puudutab rikkumise tegelikku mõju turule.[57] Seega ei saanud Esimese Astme Kohus apellantide väitel ilma õigusnormi rikkumata leida vaidlustatud kohtuotsuse punktis 190, et trahvi põhisumma oli kohane.

146. Isegi kui eeldada, et Esimese Astme Kohus tuvastas õigesti, et vaidlusaluse otsuse põhjendused olid puudulikud selles osas, mis puudutab rikkumise tegelikku mõju turule, selle asemel et leida, et selle teguri hindamisel on tehtud (ilmne) viga, ei saa minu arvates apellantide argumentidega nõustuda.

147. On oluline meenutada, et hagide puhul, mis on esitatud komisjoni otsuste peale, millega määratakse ettevõtjatele trahve konkurentsieeskirjade rikkumise eest, tuleneb Esimese Astme Kohtu pädevus kahest õiguslikust alusest. Seoses nende otsuste seaduslikkuse kontrollimisega EÜ artikli 230 alusel tuleb esiteks Esimese Astme Kohtul muu hulgas kontrollida põhjendamiskohustuse järgimist, mille rikku-

57 – Käesoleva ettepaneku 45. joonealuses märkuses esitatud kaalutlused vaidlustatud kohtuotsuse punkti 115 prantuskeelses versioonis kasutatud väljendi „défaut de motivation” kohta kehtivad samuti sellesama väljendi kasutamise kohta sama kohtuotsuse punktis 190. Seega tuleb kooskõlas vaidlustatud kohtuotsuse saksakeelse versiooniga seda väljendit tõlgendada nii, et see viitab vigasele või puudulikule põhjendusele, mitte põhjenduse puudumisele.

mine võib viia otsuse *tühistamiseni*. Teiseks on Esimese Astme Kohus pädev talle EÜ artikliga 229 ja määrusega nr 1/2003 antud täieliku pädevuse raames hindama trahvisummade kohasust. [58]

148. Sellest tuleneb, et EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest ettevõtjale määratud trahvi üht arvutustegurit puudutava puuduliku põhjendamise tuvastamine ei anna iseenesest alust trahvi määramise otsuse tühistamiseks kas või osaliselt. See järeldus on arusaadav, arvestades nende tegurite paljusust, mida komisjon võib kasutada konkreetse rikkumise raskuse ja kestuse kindlaksmääramisel. Asjaomase otsuse resolutiivosa (sealhulgas selles määratud trahvisumma) võib täiesti õiguspäraselt põhineda teistel põhjendustel kui need põhjendused, mida puudutab asja sisuliselt lahendava kohtu tuvastatud viga või rikkumine.

149. Vaidlusaluses otsuses jõudis komisjon rikkumise raskuse alusel lähtesummani 20 miljonit eurot. See summa määrati kindlaks eelkõige rikkumise laadi, selle tegelikku mõju turule ja selle turu geograafilist suurust arvesse võttes.

58 – Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused KNP BT *vs.* komisjon, punktid 38-40. ja Sarrió *vs.* komisjon, punktid 69-71.

150. Pärast seda, kui Esimese Astme Kohus oli vaidlustatud kohtuotsuses ära märkinud puudused rikkumise raskuse uurimisel antud komisjoni hinnangus tegeliku mõju kohta turule, kontrollis ta, kas need puudused võivad mõjutada ka trahvi arvutamist, st 20 miljoni euro suurust lähtesummat, mis oli apellantidele vaidlusaluse otsusega määratud.

151. Pärast seda, kui Esimese Astme Kohus oli vaidlustatud kohtuotsuse punktides 188 ja 189 tuvastanud, et rikkumise kvalifitseerimine vaidlusaluses otsuses väga raskeks oli õigustatud kõnesolevate kokkulepete laadi tõttu, leidis ta selle kohtuotsuse punktis 190 just täieliku pädevuse alusel teostatava kontrolli raames õigusega, et tuvastatud puuduste tõttu *ei tule määratud trahvisummat* käesoleva asja asjaoludel *tühistada või seda vähendada*, kuna rikkumise kvalifitseerimine „väga raskeks" oli põhjendatud ja komisjon oli valinud minimaalse lähtesumma, mis on suunistes sellise rikkumise eest ette nähtud (ehk täpsemalt maksimumsumma „raske" rikkumise eest), nimelt 20 miljonit eurot.

152. Teisisõnu leidis Esimese Astme Kohus, et kuigi rikkumise tegeliku mõju alusel turule on komisjonil võimalik suurendada tema poolt määratud trahvi lähtesummat ja kuigi see oleks võinud juhtuda käesoleva kohtuasja asjaoludel, ei mõjutanud seda tegurit puudutavad vead mitte kuidagi käesolevas asjas määratud summat (ning seega vaidlusaluse

otsuse resolutiivosa), kuna see summa vastas suunistest tulenevale raskete rikkumiste kategooria maksimumsummale, samas kui kõnealuse rikkumise laadi tõttu võis selle rikkumise kvalifitseerida „väga raskeks”. Neil asjaoludel leidis Esimese Astme Kohus enda täieliku pädevuse raames, et tal ei olnud vaja kasutada pädevust muuta vaidlusalust otsust, sest lähtesumma oli juba väiksem võrreldes rikkumise kvalifitseerimisega „väga raskeks” ning oli seega kohane.

153. Leian, et see hinnang ja selline lähenemisviis ei riku õigusnormi.

E. *Apellatsioonkaebuse neljas väide, et rikutud on suuniseid ja et rikkumise raskuse hindamisel on tehtud hindamisviga*

155. See väide koosneb kahest osast. Esimese osa kohaselt jäeti arvestamata see, et rikkumise tegelik mõju turule oli valesti määratud. Teise osa kohaselt jäeti kergendava asjaoluna arvestamata see, et apellandid lõpetasid rikkumise vabatahtlikult.

1. Neljanda väite esimene osa, mille kohaselt jäeti arvestamata see, et rikkumise tegelik mõju turule oli valesti määratud.

a) Poolte argumendid

156. Apellandid väidavad, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 188-190 rikkus Esimese Astme Kohus õigusnormi kahest aspektist vaadatuna. Esiteks määras Esimese Astme Kohus rikkumise raskuse kindlaks üksnes selle rikkumise teoreetilist laadi arvestades. Rikkumise eripäraste asjaolude arvestamata jätmine on vastuolus nii suuniste kui ka Euroopa Kohtu praktikaga ja komisjoni otsustuspraktikaga. Teiseks leidis Esimese Astme Kohus ekslikult, et suunistes väga raske rikkumise eest ette nähtud trahvi lähtesumma on minimaalne summa, millest ei saa kõrvale kalduda. See lähenemisviis on vastuolus komisjoni eelneva otsustuspraktikaga ning kujutab endast proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist.

154. Seetõttu teen ettepaneku lükata tagasi etteheited, mis apellandid esitasid apellatsioonkaebuse kolmanda väite teise osa toetuseks. Sellest tulenevalt tuleb minu arvates see väide tervikuna tagasi lükata.

157. Komisjon viitab osaliselt kolmanda väite raames esitatud argumentidele rikkumise poolt turule avaldatava tegeliku mõju kohta. Ta lisab, et Esimese Astme Kohus ei pidanud suunistes sätestatud lähtesummat absoluutseks künniseks, vaid vastupidi hindas selle proportsionaalsust vaidlustatud kohtuotsuse punktides 206 ja 223. Apellantide argumentide osas komisjoni eelneva otsustuspraktika kohta on viidatud näited kas asjassepuutumatud, uued või ebatäpsed.

159. Käesolevas asjas meenutan, et Esimese Astme Kohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 188, et kõnealune rikkumine, mille eesmärk oli kauba- ja geograafiliste turgude jaotamine, oli oma laadi tõttu ilmne konkurentsiõiguse rikkumine ja seega oli see eriti raske. Ta järeldas sellest vaidlustatud kohtuotsuse punktis 189, et arvestades suunistes antud määratlust, oli põhjendatud, et vaidlusaluses otsuses peeti asjassepuutuvat rikkumist „väga raskeks".

b) Hinnang

160. See hinnang iseenesest ei riku minu arvates mitte kuidagi õigusnormi.

158. Tuleb meenutada, et apellatsioonkaebuse raames, mis on esitatud Esimese Astme Kohtu otsuse peale, millega määrati ühenduse konkurentsieeskirju rikkunud ettevõtjale trahvisumma, on Euroopa Kohtu kontrolli esemeks kontrollida esiteks seda, kas Esimese Astme Kohus võttis õiguslikult korrektselt arvesse kõiki olulisi tegureid EÜ artiklite 81 ja 82 ning määruse nr 17 artikli 15 (või määruse nr 1/2003 artikli 23) alusel kindlaks tehtud käitumise raskuse hindamiseks, ning teiseks seda, kas Esimese Astme Kohus vastas õiguslikult ammendavalt kõigile hageja argumentidele trahvi tühistamise või vähendamise kohta. [59]

161. Euroopa Kohus on kohtuotsuses Thyssen Stahl *vs.* komisjon [60] juba kinnitanud Esimese Astme Kohtu kasutatud lähenemisviisi, mille kohaselt rikkumise raskusastme võib kindlaks määrata viitega õigusvastase käitumise laadile ja eesmärgile ning käitumise eesmärgiga seonduvad asjaolud võivad trahvisumma kindlaksmääramisel omada suuremat tähtsust kui käitumise mõjuga seonduvad asjaolud. Euroopa Kohus otsustas seega, et konkurentsivastase tegevuse mõju ei ole sobiva trahvisumma hindamisel määrav tegur. [61]

59 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Baustahlgewebe *vs.* komisjon, punkt 128; Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied *vs.* komisjon, punkt 217, ja Groupe Danone *vs.* komisjon, punkt 69.

60 – 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-194/99 P (EKL 2003, lk I-10821).

61 – *Ibidem,* punkt 118.

162. Nagu Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 189 õigesti viitas, on lisaks sellele komisjon suunistes väga raskete rikkumiste kohta märkinud, et need on „üldjuhul horisontaalsed piirangud, näiteks hinnakartellid ja turujagamiskvoodid või muud meetmed, mis ohustavad ühisturu nõuetekohast toimimist, näiteks riikide turgude eraldamine üksteisest" (punkti 1A teise lõigu kolmas taane).

163. Sellest suunavast kirjeldusest nähtub, et kokkulepped või kooskõlastatud tegevuse, mille eesmärk on nagu käesolevas asjas esiteks kaubaturgude jagamine, st jaotada osadeks Euroopa nõela- ja teiste kõvade pudukaupade turg, ja teiseks geograafilise turu jagamine, jagades osadeks Euroopa käsiõmblusnõelte, käsitöönõelte, kudumisvarraste ja heegelnõelte turu, võib ainuüksi nende laadi tõttu kvalifitseerida „väga raskeks" rikkumiseks, ilma et oleks vaja, et kõnealust tegevust iseloomustaks eriline mõju.

164. Seega leian, et apellandid ei saa Esimese Astme Kohtule ette heita seda, et ta leidis sisuliselt, et suuniste punkti 1A esimeses lõigus loetletud tegurid ei ole rikkumise raskuse hindamisel sama tähtsusega.

165. Nagu ma märkisin käesoleva ettepaneku punktides 151 ja 152, keeldus peale selle Esimese Astme Kohus pärast seda, kui oli esile tõstnud puudused, mis ilmnevad rikkumise tegelikku mõju puudutavas komisjoni analüüsis, siiski kasutamast oma pädevust muuta vaidlusaluses otsuses määratud trahvi lähtesummat, leides sisuliselt, et käesolevas asjas oli selles otsuses määratud trahv väiksem võrreldes rikkumise kvalifitseerimisega „väga raskeks", mis tulenes juba selle rikkumise laadist. Vastupidi apellantide väidetele ei leidnud Esimese Astme Kohus seega, et vaidlusaluses otsuses määratud lähtesumma 20 miljonit eurot kujutab endast absoluutset künnist, vaid vastupidi, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 190, uuris ta täieliku pädevuse raames, kas seda summat tuleb muuta või mitte.[62]. See, et Esimese Astme Kohus ei pidanud käesoleva asja asjaoludel vajalikuks muuta vaidlusaluse otsusega määratud lähtesummat, esitades põhjused selle hinnangu toetuseks, ei saa iseenesest olla proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine.Võimalik asjaolu, et komisjon on teistes asjades hinnanud õigusvastast käitumist teistmoodi, ei ole pealegi asjakohane, sest komisjoni otsustuspraktikat ei saa kasutada konkurentsi valdkonnas määratavate trahvide kindlaksmääramise õigusliku raamistikuna.[63]

62 – Vt sarnase lähenemisviisi kohta Esimese Astme Kohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-223/00: Kyowa Hakko Kogyo ja Kyowa Hakko Europe *vs.* komisjon (EKL 2003, lk II-2553, punktid 77-89).

63 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punktid 209-213; JCB Service *vs.* komisjon, punkt 205, ja kohtuasi C-510/06 P: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon, punkt 82.

166. Seega tuleb apellatsioonkaebuse neljanda väite esimene osa tagasi lükata.

2. Neljanda väite teine osa, mille kohaselt jäeti kergendava asjaoluna arvestamata see, et apellandid lõpetasid rikkumise vabatahtlikult

a) Poolte argumendid

167. Selles osas väidavad apellandid, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 211 ja 213, leides, et kergendavaid asjaolusid võetakse arvesse üksnes juhul, kui asjaomaste ettevõtjate konkurentsi kahjustava käitumise lõpetamise tingis komisjoni sekkumine. Apellantide väitel peaks rikkumise vabatahtlikku lõpetamist veel enne komisjoni esimest uurimistoimingut loogiliselt kergendavate asjaolude raames arvesse võetama, sest seda ei ole ilmselgelt arvesse võetud rikkumise kestuse hindamisel.

168. Komisjoni arvates on Esimese Astme Kohtu analüüs kooskõlas kohtupraktikaga ning seda ei ole põhjust vaidlustada.

b) Hinnang

169. On selge, et Esimese Astme Kohus lükkas tagasi apellantide argumendid, milles nad palusid karistada komisjoni selle eest, et viimane keeldus kohaldamast nende suhtes kergendavat asjaolu suuniste punkti 3 alusel, eelkõige asjaolu, et rikkumine lõppes enne komisjoni esimest sekkumist.

170. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 211 märkis Esimese Astme Kohus, et õigusvastase kokkuleppe lõpetamine ei saa anda õigust sellele, et seda arvestataks kergendava asjaoluna suuniste punkti 3 tähenduses. Trahvi vähendamine sellistel tingimustel tähendaks seda, et trahvide arvutamisel võetaks rikkumiste kestust arvesse kaks korda. Käesolevas asjas leidis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 212, et õigusvastase kokkuleppe lõpetamist ei tinginud komisjoni sekkumine ega apellantide otsus rikkumine lõpetada, vaid selle põhjus oli eelkõige apellantide tootmisvõimsuse kasv Tšehhi Vabariigis, nagu apellandid märkisid oma vastuses vastuväiteteatisele. Esimese Astme Kohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 213, et kokkuleppe ennetähtaegset lõpetamist arvestati juba rikkumise kestuse hindamisel, mistõttu seda ei saa lugeda kergendavaks asjaoluks.

171. Sõltumatult (fakti)küsimusest, kas apellandid lõpetasid rikkumise täiesti vabatahtli-

kult või majanduslikel põhjustel, ei riku Esimese Astme Kohtu poolne suuniste tõlgendus minu arvates õigusnormi.

172. Tuletan meelde, et suuniste punktis 3 on märgitud sisuliselt, et komisjoni määratud trahvi põhisummat vähendatakse muu hulgas juhul, kui süüdistatav ettevõtja lõpetab rikkumise kohe, kui komisjon sekkub.

173. Eespool viidatud kohtuotsuses Dalmine *vs.* komisjon on Euroopa Kohus juba kinnitanud Esimese Astme Kohtu hinnangut, et suuniste punktis 3 sätestatud kergendavat asjaolu ei saa arvesse võtta juhul, kui tuvastatud rikkumine oli lõppenud või lõppemas siis, kui komisjon esimesed kontrollid läbi viis. [64]

174. Seda lähenemisviisi on hiljuti, kuigi mõnevõrra erinevatel asjaoludel, kinnitatud eespool viidatud kohtuasjas C-510/06 P: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon, milles Euroopa Kohus leidis, et nimetatud ettevõtjale keelduti põhjendatult talle määratud trahvi põhisumma vähendamisest põhjendusel, et ta lõpetas oma ebaseadusliku tegevuse kohe, kui Ameerika konkurentsiasutused sekkusid, mis toimus selles asjas enne komisjoni sekkumist. [65] Euroopa Kohus tugines selles hinnangus vajadusele säilitada komisjoni määratava trahvi hoiatav mõju ja EÜ artikli 81 lõike 1 kasulikule mõjule. [66].

175. Sellest järeldub, et käesolevas asjas ei rikkunud Esimese Astme Kohus õigusnormi, tuvastades, et komisjon keeldus vaidlusaluses otsuses õigesti kohaldamast apellantide suhtes kergendavat asjaolu selle eest, et nad lõpetasid kiiremini EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise, mille olemasolu nad ei vaidlustanud.

176. Sellest tulenevalt olen seisukohal, et apellatsioonkaebuse neljanda väite teise osaga ei saa nõustuda. See väide tuleb tervikuna tagasi lükata.

64 – Punktid 158 ja 160.

65 – Punkt 150.

66 – *Ibidem,* punkt 149.

F. *Apellatsioonkaebuse viies väide, mille kohaselt rikuti trahvisumma määramisel proportsionaalsuse põhimõtet*

1. Poolte argumendid

177. Apellandid on seisukohal, et trahvide suuruse määramiseks rikkumise raskuse tuvastamisel rikkus Esimese Astme Kohus proportsionaalsuse põhimõtet kahest aspektist. Esiteks kohaldas Esimese Astme Kohus suuniseid formaalselt, arvestamata rikkumise eripäraseid asjaolusid. Teiseks kontrollis ta trahvi proportsionaalsust üksnes individuaalsete tegurite seisukohast, juhtumi faktilisi asjaolusid üldiselt arvestamata. Apellandid kritiseerivad selles osas täpsemalt vaidlustatud kohtuotsuse punkte 228-232.

178. Komisjoni väitel on selline väide vastuvõetamatu, kuna selles palutakse, et Euroopa Kohus vaataks läbi trahvi suuruse. Teise võimalusena rõhutab komisjon, et Esimese Astme Kohus uuris trahvi proportsionaalsuse küsimust üksikasjalikult ja et apellantide argumendid ei ole põhjendatud.

2. Hinnang

179. Apellantide esimene etteheide suuniste formaalse kohaldamise kohta tuleb tagasi lükata samadel alustel, mis on esitatud käesoleva ettepaneku punktis 165. Selle etteheite toetuseks piirduvad apellandid sellega, et kordavad oma kriitikat, et Esimese Astme Kohus pidas 20 miljoni suurust lähtesummat absoluutseks künniseks. Nagu ma aga juba eespool märkisin, ei saa sellise kriitikaga nõustuda.

180. Teise etteheite osas on oluline meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa Euroopa Kohus õiglusele viidates

apellatsioonimenetluses asendada Esimese Astme Kohtu täieliku pädevuse raames antud hinnangut ettevõtjale ühenduse õiguse rikkumise eest määratud trahvisummade kohta enda hinnanguga. [67]

181. Sellest tuleneb, et Euroopa Kohus ei ole pädev apellatsioonimenetluses trahve üldiselt uuesti läbi vaatama. [68]

182. Käesolevas asjas aga paluvad apellandid oma apellatsioonkaebuses tegelikult, et Euroopa Kohus vaataks uuesti läbi trahvisumma, mille Esimese Astme Kohus määras. Nad väidavad nimelt apellatsioonkaebuse punktides 103-108, et arvestades väidetavat tegeliku mõju puudumist turule, rikkumise kestust ja mõju muutumist, rikkumise kiiremat lõpetamist, väidetavat ebaproportsionaalsust trahvi ja kogukäibe vahel, asjaomaste turgude väidetavalt piiratud suurust ning protsenti, mille moodustab komisjoni määratud trahv asjaomaste turgude esimese tasandi aastamahust, oleks Esimese Astme Kohus pidanud vaidlusaluses otsuses määratud trahvisummat vähendama.

183. Apellatsioonimenetluses tuleb Euroopa Kohtul seevastu muu hulgas kontrollida, kas Esimese Astme Kohus vastas õiguslikult piisavalt kõigile hageja argumentidele trahvi tühistamise või vähendamise kohta. [69]

184. Nagu komisjon väitis vastuses apellatsioonkaebusele ja nagu nähtub apellatsioonkaebuse kolmanda ja neljanda väite analüüsist käesolevas ettepanekus, uuris Esimese Astme Kohus selles osas üksikasjalikult apellantide eespool nimetatud argumente, mida on korratud nende apellatsioonkaebuse punktides 103-108.

185. Üksikasjalikuma kriitika osas, mis puudutab trahvi väidetavat ebaproportsionaalsust apellantide kogukäibe ja asjaomaste turgude esimese tasandi mahu suhtes, mida ei ole analüüsitud eelmistele apellatsioonkaebuse väidetele antud vastustes, kontrollis Esimese Astme Kohus, arvestades apellantide argumente ja oma täielikku pädevust, vaidlustatud kohtuotsuse punktides 228-232 põhjendatult seda, kas vaidlusaluse otsusega määratud summa oli nimetatud teguritega proportsionaalne. Selle kohta on oluline märkida, et

67 – Vt eelkõige 15. detsembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-320/92 P: Finsider *vs.* komisjon (EKL 1994, lk I-5697, punkt 46); 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-51/92 P: Hercules Chemicals *vs.* komisjon (EKL 1999, lk I-4235, punkt 109); eespool viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 614, ja eespool viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 245.

68 – Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 246 ja viidatud kohtupraktika.

69 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Baustahlgewebe *vs.* komisjon, punkt 128, ja Groupe Danone *vs.* komisjon, punkt 69.

Esimese Astme Kohus tegi selle hinnangu, ilma et ta oleks piirdunud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud piirmääraga 10% kogukäibest, mille järgimine ei saa, nagu ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 226 õigesti märkis, tagada trahvi proportsionaalsust.

186. Nende kaalutluste põhjal teen seega ettepaneku apellatsioonkaebuse viies väide tagasi lükata ja sellest tulenevalt jätta apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata.

III. Kohtukulud

187. Kui apellatsioonkaebus on põhjendamata, siis otsustab Euroopa Kohtu kodukorra artikli 122 esimese lõigu kohaselt kohtukulude jaotuse Euroopa Kohus. Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2, mida kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluses, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja apellandid peavad minu arvates kohtuvaidluse kaotama, tuleb apellatsioonkaebuse kohtukulud neilt välja mõista.

IV. Ettepanek

188. Eeltoodud kaalutlusi arvestades teen ettepaneku, et Euroopa Kohus otsustaks järgmist:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja William Prym GmbH & Co. KG-lt ja Prym Consumer GmbH & Co. KG-lt.